

ÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

TARTALOM

T. S.: Az új Németbirodalom. — IGY SZÓL AZ ÚR. Christus Triumphator. — MULT ÉS JELEN. László Dezső: A megbomlott egyensúly. — SZOCIÁLIS KÉRDÉS. Kесе Attila: Népünk lelki rajza. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA. Felhívás. — KÉZ A KÉZBEN. Bedő Béla: A marosvásárhelyi konferencia után. IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. Biró Sándor: László Dezső: „Akarom: tisztán lássatok.“ — „Egyházunk hajója viharzónába került, vigyázzunk, nehogy későre induljunk annak megmentésére!“ — KRÓNKA.

**A vasárnapi iskolák növendékei részére a legújabb
művészi kivitelű**

Vasárnapi iskolai szorgalmi képek.

Az „Ifjú Erdély” kiadóhivatala egyelőre két sorozattal indult meg. Minden sorozat tiz képet tartalmaz, amelyek kép-magyarázó szöveggel és bibliai mondásokkal vannak el látva. Az első sorozatba fel vannak véve: Kálvin János, Luther Márton, Zwingli Ullrik, I. Rákóczi György, Bethlen Gábor, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert, Bod Péter, Bólyai Farkas és Szegedi Kis István arcképei, míg a második sorozatba a dési, kolozsvári, magyarvalkói, marosvásárhelyi, nagyenyedi, ótordai, szentimrei és a sepsi-szentgyörgyi református templomok, valamint a vajdahunyadi vár és végül a maros-illyei Bethlen-kuria lettek felvéve.

Egy darab kép ára 1 Leu. A 20 képet tartalmazó két sorozat ára 20 Lei. — A portó külön számíttatik fel.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Megjelent!

Megjelent!

VALLÁSOS MŰDALOK

művészi jellegű gyűjteményének első sorozata.

Tartalmaz: tizenegy egyházi éneket, szóló és duettre, mindenik énekhez zongorakiséret is van adva, mely harmóniumon vagy orgonán is lejátszható.

Ára portómentes küldéssel: 60 lei.

Megjelent!

Megjelent!

Konfirmációs emléklapok

Művészies kivitelben, az Utolsó vacsora

:: és Kálvin János képeivel diszitve. ::

Darabja 4 lei. A portó külön számíttatik fel.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj Kolozsvár, Ref. Theologia.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ-KOLOZSVÁR, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetést díja félfévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

VII. ÉVFOLYAM

1933. MÁJUS 31.

5. SZÁM

Az új Németbirodalom.

Önként adódik, hogy amikor a német eseményekkel foglalkozunk, különösen egyházi vonatkozásban, — cikkünk címéül ezt írjuk oda: Az új Németbirodalom. Hitler és társai a maguk politikai alkotását „a harmadik birodalomnak” nevezik és korukat „a harmadik birodalom korának.” Az egyiptomi faraók jutnak eszünkbe, amikor ezeket a jelszavakat olvassuk, akik hasonló jelzésekkel éltek.

Sajátságos ez a kor, amelyben mi élünk. Elindul egy osztrák mázolósegéd és a nagy-kulturájú német földön kapós jelszavakkal, a szovjettől tanult terrorral és a tömegszuggeráció segítségével olyan politikai hatalomhoz jut, amellyel a hetvenmilliós német nép felett uralkodik, döntő események elé állítja az egész birodalmat és a hatalmas német protestántizmust. Kétségtelen, hogy ebben a férfiúban olyan energiamennyiség, olyan rendkívüli erő lakozik, amelyet nem lehet eljelentékteleníteni, amelyet rendkívülinek kell tartanunk. Az eredmények, amelyeket elért, hasonlóképpen megérdemlik a különös figyelmet és érdeklődést.

A német nép az utolsó évtizedben erkölcsileg lezüllött. A fégyelmetlenségnek, a felforgató, rendbontó barbárizmusnak olyan példáját mutatta, amely egyenesen megdöbbentett mindenkit, aki ezt a népet ismerte. Életében napirenden voltak a forradalmi kilengések, az utcai zendülések, a rendfenntartó hatóságokkal való véres összeliúzések. Már azon a ponton volt, hogy belezuhan az ázsiai bolsevizmus és nihilizmus szakadékába. És az utolsó pillanatban szóhoz, hatalomhoz jut Hitler és pártja s határozott és bátor, elszánt és biztos fellépésével megfordítja a birodalom sorsát. Elébe áll az eseményeknek és új esemény-sort indít meg. Félreteszi a szocialista weimari alkotmányt és a porosz nácionálizmus otthonából: Potsdamból proklamálja a nemzeti szocializmus alapján álló új alkotmányt. Mindaz, amit politikai téren tett, tiszteletét érdemel.

Hitler azonban a politikájával és politikai ideológiájával olyan területre is átlépett, ahova nem lett volna szabad. Belépett az egyház hajójába és a tudományok csarnokába és be-

vitte ezekre a szent helyekre is a politikát s ezzel beszennyezte ezeket a szellemi területeket is, de beszennyezte különösképpen a saját politikáját.

Mi történik a német protestáns egyházban? Az európai központi hatalmak nagy összeomlása után a weimari alhothmány szétválasztotta az államot és az egyházat és az országos államegyházak helyébe léptek az egyes országokban a nyilvános jogú egyházi alakulatok. Az egyházi hatalom az uralkodók kezéből visszaszállott az egyházra, mint a hívek közöségére. Az országos egyházak szinodális alkotmánnyal, „népegyházakká” váltak, amelyek 1922-ben „a német evangélikus egyházi szövetségben” (Kirchenbund) egyesültek. Ma az egyes országok népegyházai, szinodális alkotmányokkal és egyetemes szövetségükkel, a „Kirchenbund”-dal együtt a levegőben lógnak.

Ma az a helyzet, hogy „Glaubensbewegung deutscher Christen” név alatt megindult a német protestáns egyházakban egy kifejezetten nácionális szocialista mozgalom, amely a nagy politika befolyása alatt a különböző országos egyházakat egyesíteni akarja egy nagy Reichskirche-ben, episzkopális központi kormányzat alatt.

A „Deutsche Christen” mozgalom egyik képviselője, Hossenfelder Joachim lelkész, azt írja egyik cikkében, hogy „az egyház érintetlen méltósága abban van, hogy ő a nemzet lelke.” „Az egyház azonban nem hódolhat semmiféle demokratikus egyházalkotmánynak, mert ez a forma megfosztja az egyházat minden lehetőségétől annak, hogy mint sakramentális egyház érvényesüljön.” (A politikai ideológia befolyása alatt elfelejtkezik arról, hogy az igazi protestántizmustól idegen az egyházat úgy fogni fel, mint sakramentális intézményt.)¹

Ugyanez a mozgalom az április folyamán tartott berlini ülésén kimondotta, hogy az evangélikus embernek, mint hívőnek meg van az a joga, hogy revolúcióval is kényszerítse az egyházi hatóságokat az új rend kiépítésére.²

¹ „Berliner Local-Anzeiger” ápr. 16-iki száma.

² „Reformiert Schweizer Zeitung” máj. 5-iki száma.

Ma már annyira haladt a dolog, hogy a „német evangélikus egyházi szövetség“ elnöke: D. Dr. Kapler (aki különben nem theologus, hanem jogász ember) is hajlandó erre és megkezdette az előkészítő munkákat.

A német protestáns vezető férfiak közül Deissmann, de különösen Dibelius szuperintendens, nagyon tartózkodók a politikai indításból keletkezett mozgalommal szemben. Dibelius pl. hangsúlyozza húsvéti püspöki levelében, hogy „az evangélium nem a gyűlöletet, hanem a szeretetet prédikálja, az igehirdetés tárgya nem a népiség, vagy a fajiság, hanem az Istenországa. Az evangélium szemben áll mindenféle emberi ideológiával, legyen az nácionális szocialista, vagy szocialista, liberális, vagy konzervatív.“³ Deissmann és mások óvatosan fejezik ki az egyház húsvéti megújulására vonatkozó gondolatlaikat, megállapítván, hogy csak az evangélium lehet az az alap és elv, melyet szem előtt kell tartania a megújuló egyháznak.⁴

A „Deutsche Christen“ nem csinál titkot abból, hogy számít Hitlerre és számít arra, hogy a nácionális szociálistizmus egész párt-apparátusával az új egyházi mozgalom mögé fog állani.⁵

Mi történik az egyetemeken? Egymásután mentik fel, vagy tartósan szabadságot adják azokat a professzorokat, akik a nácionális szociálistizmus szempontjából nem megbízhatók, mert nem azonosították, vagy nem azonosították magukat a Hitler ideológiájával. Ezek közé tartoznak pl. Tillich Pál, a kiváló vallásfilozófus, Dehn Günther, az ugyancsak igen kiváló theologus. Némelyek, mint pl. Spranger Eduard, a berlini egyetem kiváló és világhírű filozófusa és pedagógusa, önként mondanak le katedrájukról és vonulnak vissza. A legtöbb egyetemen a felzárkóztatott nácionális szociálista diákok azok, akik egymásután kériék némely, nekik nem tetsző professzor szabadságoldását. Mődunkban van olvasni azt a levelet, amelyben Spranger bejelenteti tanszékéről való lemondását. Ez a levél egyenesen megdöbbenő, mert megvilágítja azt a szomorú helyzetet, amelyben ma a német egyetemek vannak. Spranger szerint, az új birodalom kordban egészen megváltozott az a vezetői viszony, amelyben a professzor és az egyetemi ifjúság eddig éltek. Különösen utal esetekre, amikor sem a rektornak, sem a miniszternek nem volt elegendő tekintélye és befolyása, hogy bizonyos sértő hirdetményeket az ifjúság ki ne függessen. Általában azt látjuk, hogy az ifjúság a politikai elmozdulás ingoványos és demoralizáló útjára lépett. Fájdalmas dolog a nagy német tudományosságot a kiméletlen politikai terror alatt látni.⁶

T. S.

³ „Kirchenblatt für die reformierte Schwetz“ máj. 4.

⁴ „Berliner Local-Anzeiger“ ápr. 16.

⁵ „Frankfurter Zeitung“ ápr. 30. száma.

⁶ Idézetem pontosan a napilapokat, azért, hogy állításaim valóságát bizonyítsam.

Christus Triumphator.

„Az Úr azért, minékutána szólott vala nekik, felviteték a mennybe, és üle az Istennek jobbjára.“
Márk 16:19.

Az Áldozócsütörtök a Krisztus mennybe-menetelének és az Isten jobbjára való ülésének ünnepe. A Krisztus felmagasztaltatása s egyben a kijelentés története befejezetett, visszatért az eredetbe, a kör bezárult. Az Áldozócsütörtök azt fejezi ki, hogy Krisztus nem vész el a világtörténet évmilliói temetőjébe. Krisztus nem egy relatív történelmi nagyság, nem egy alakja az emberiség életének, hanem a mennynek és földnek ura, akinek ajkán győzelmesen szól az abszolút szuverénitás egyedül őt megillető királyi manifesztációja: Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön!

De az Áldozócsütörtök arról szól, hogy a menny véglegesen győzedelmeskedett a föld felett, mert íme, a föld minden dacolása ellenére is Krisztus megkezdte országlását s mostantól fogva a föld bármit tesz is, csak egyetlen akarat alatt, csak egyetlen törvény alatt, csak egyetlen hatalom alatt élhet győzelmes életet: a Krisztus királyi akarata, törvénye és hatalma alatt. A mennybemenő Krisztus, a Christus Triumphator, elfoglalta az Ő királyi székét s íme, mostantól fogva megkezdte az Ő seregének maga körül gyűjtését, hogy mindenki, aki megadja magát Őnek, általa győzzön bűnön és halálon s mindenki, aki kivonja magát az Ő királyi hatalma alól, az a Tőle való távolodás arányában vesszen el az istenellenes világ sötét, riasztó veszedelmekkel teli háttérében.

Az Áldozócsütörtök eseményének három nagy mozzanata van: 1. Krisztus „szólt” s ezzel kihirdette királyi hatalmát, 2. Krisztus „felviteték” s ezzel fölébe emelkedett a földnek és 3. Krisztus „üle Istennek jobbjára” s ezzel megbizonyította, hogy Ő az Anyaszentegyház feje s az Atya általa igazgat mindeneket.

A Külmiszió Kis Barátainak Szövetsége alakult a Református Külmisziói Szövetség kebelén belül. Magyarországon. A gondolat, hogy a vasárnapi és elemi iskolás gyermekeket meg kell szervezni a külmiszió gondolatának, ezzel teslet öltött. Minden gyermek, aki heti 1 fillér, azaz havi 4 fillér adományt ad a külmiszióra, csinosan kiállított tagsági jegyet kap. A befizetett 4 fillér ellenében csinos kis külmisziói bélyeget kap, melyet tagsági igazolványa hátlapjának megfelelő rovatába beragaszt. Hisszük, hogy a vasárnapi iskolai tanítóink örömmel fogják felhasználni ezt a kiténő alkalmat, hogy növendékeiket a külmiszió nagy ügyével megismertessék és érte áldozatkészségre neveljék őket. Tagsági igazolványokat és bélyegeket készséggel küld mindenkinek a Magyar Református Külmisziói Szövetség, Budapest VIII., Gyulai Pál-utca 9. II. 21.

A megbomlott egyensúly.

Az ember a létért való küzdelemben ott válik el az állattól, amikor egy új erő jelenik meg életében, a *szellem* ereje. Ez az erő emeli az embert az ösztöni élet fölé. Az ember is hatása alatt van a természeti világnak, de a természeti világra nemcsak ösztönösen reagál, hanem öntudatosan is állást foglal vele szemben. Igazi emberi reakciója éppen ez a szellemiségéből következő öntudatos magatartás. Az ember leghatalmasabb fegyvere a természettel szemben a szellem. Szellemével nemcsak védekezik a természet ellen, hanem le is győzi, maga céljai szerint újjá is formálja azt. Szellemisége különböző síkokban megnyilatkozó erejével megismeri a természetben rejlő törvényszerűségeket s azoknak engedelmességgel uralkodik a természet bizonyos körein és jelenégein.

Az ember egész kulturája és abból továbbvetülő civilizációja a szellemnek ebből a reagáló képességéből nőtt ki, az ember életének biztosítása érdekében. A kultúra és civilizáció által, amennyire csak tehette, az ember megvédte magát a rajta kívül levő világgal szemben. Az ember és külső világa között az egyensúlyt mindig kulturája és civilizációja biztosítja. Az igazi élő kultúra és civilizáció tehát az ember mindenkori győzelmének alapfeltétele. Ez kapcsolja az embert a mindenkori *má*-hoz. Ebben érti meg az ember a *mát* és emelkedik föléje.

Az ember szellemiségéből következő tragédiája az az eset, amikor kulturája vagy civilizációja elszakad a *mától*, amikor öncéllá válik. Megtörténhetik, hogy e két hatalmas tényező oda áll az ember és világa közé s az embert elzárja a valóságos világtól. Ilyenkor a kultúra és civilizáció használhatatlanná válik. Megtörténik, hogy a tények világában gyorsabb ütemű mozgás áll be s a külső tényeknek megfelelő belső kultúra nem tud a gyors ütemű külső világgal lépést tartani, elmarad mögötte, ilyen korszakokban a kultúra nem a tényleges világra vonatkozik, hanem egy elmúlt világra, múzeális jellege lesz csupán. Ez roppant törést jelent az ember életében, mert elveszíti az egyensúlyt külső és belső világa között. Az emberiség mai arcán ez a tragikus törés kétségtelenül felismerhető. Az egyensúly külső és belső világunk között megbomlott.

Az egyensúly megbomlást azok az emberek érzik meg legkétségbeesettebben és a legkevésbé, akik a kultúrához és civilizációhoz a legközelebb állottak. Ez természetes is. Ez az aránylag elég

kis embercsoport van a leginkább kitéve annak a veszedelemnek, hogy a kulturát és civilizációt lássa csupán és elszakadjon azoktól a tényektől, amelyekkel szemben ezt a két fegyvert ki kell képeznie. De az emberi társadalomban mégis van két tényező, amelyik ezt a veszedeelmet felismeri. Az egyik a mindenkori kultúra ellen teremtő erővel fellázadó zseni, a másik a tömeg. Egyiket sem köti a kialakult kultúra, mindkettő szabad vele szemben. Mindkettő az étellel áll szorosabb kapcsolatban. A zseni előre érzi a bekövetkező tragikus fordulatot, a tömeg igazolja a fordulat bekövetkezését.

A mai ember a tények ilyen *fellázadt világában él*. Nincsenek ismeretei, szempontjai mindarra nézve, ami körülötte történik. Régi szellemi fegyvertárát, alig is tudja használni, úgy néz ki, mintha egy rossz álmra ébredt volna s nem tudja magát kiismerni új körülményei között. Kétségbeesett harcot folytat régi kulturája védelmére s nem veszi észre, hogy közben saját maga kulturától nem védett életét gyilkolják. Nem tud a tények ellen egész szellemiségével szembe állani s ezért felőrlik a tények malomkövei között.

Észre kell vennünk, hogy ma nem hiába hangzik egyre erősebben két eddig szokatlan szó: *dtértékelés és revízió*. E két szó jelzi legjobban azt a tragikus fordulatot, amiben vagyunk. Át kell értékelnünk és után kell revideálnunk egész életünket. Erre kényszerítenek az élet tényei.

Feladatunk nem lehet más, mint megtenni a nagy mérlegfelállítást egész kulturánk és külső világunk között. Ebben a tanulmányban a kérdésnek csak kulturális vonatkozásaival foglalkozom, így a civilizációt érintő kérdésekre nem térek ki. A megbomlott egyensúlyt csak egy pár fontos területen szeretném megmutatni. Az élet egész területén való kimutatására nincs hely és idő, de ítéletem szerint ez nem is szükséges, mert a felvázolandó területekről az élet összes síkjaira elegendő fény fog hullani.

I.

Mai egyensúly felbomlásunkban a legnagyobb bűnös régi *történelemtudatunk*. Különösen ezen a területen látszott meg, hogy mennyire önálló lett a tudományunk. (Megjegyzem, hogy nem beszélek az öncélúság ellen, ami a tudomány szellemét, belső törvényszerűségét, egyszóval igazságát jelenti. Éppen az ilyen abszolút igazság iránti tiszteletből született tudomány lehet legerősebb szellemi fegyver. De az öncélúság törvényei szerint művelt tudomány csak akkor nyer értelmet, ha az emberiség vagy valamelyik kisebb közössége szolgálatába áll.) Ez a hamis öncélúság igen gyakran a legönzőbb emberi érdeket rejtette maga mögött. Régi történelmünk nem vezetett fel a máig. Pedig a történelemnek egy feladata van az emberi kö-

zösségeiben, kimutatni azokat az okokat, amelyeknek következménye a ma. Egészen bizonyos, hogy sokkal biztosabban állok a ma talaján, ha tudom, miképen jutottam oda. Mi éppen helytelen történelemszemléletünk folytán azt gondoljuk, hogy véletlenül jutottunk oda, ahol vagyunk. Ha viszont az okokat nem ismerjük, nehezen találjuk meg a kivezelő utakat is.

Mik voltak régi történelemszemléletünk alapvető vonásai?

Az emberiség történelmét egyenes vonalú fejlődésnek láttuk. Igazolója volt az ember egyre gyorsabb iramú, roppant fejlődésének. A hatalmas emberek, hősök köré csoportosítottuk az egyes eseményeket, gyakran a korszakokat is. Egyoldalúan a szabadság eszméjét kerestük a történelemből. Nemzeti önigazságoskodásunk legbujább melegágya szintén a történelem volt. Más történelemszemlélet egyenlő volt a nemzetgyalázzással. Az egyes korokat a mából akartuk megérteni. A ma kategóriáit vetettük vissza a múltba s így a történelem nevelő ereje a minimumra redukálódott.

Mostani krízisünk mulatja meg, hogy mi hiányzott történelemszemléletünkől. Nem fordítottunk gondot az emberiség válságainak átnevezésére. Nem volt szemünk a tény meglátására, hogy a természetes ember léte egy roppant válság és nem a fejlődés felfelé ívelő vonala. Nem figyeltünk a történelemben kibomló dialektikára, minden megoldás ezer újabb megoldatlanság szülője. Az emberiség egyre komplikáltabbá váló életét nagyon nehéz a fejlődés szavával fejezni ki. A történelemben a magas eszmei rugókat egyoldalúan kerestük. Hősokeket láttunk s így nem vettük észre a természetes ember természetes szükségletei kielégítéséért vívott hatalmas küzdelmét, az egyéni érdek minden közösséget leigázni akarását, amint azt ma oly világosan látjuk. Mennyivel nyugodtabban állnánk ma, há tudnánk, hogy az emberiség jelene, amint egész meztelenségében élénk bomlik, csak egy szelet az ugyanígy élt ember életéből. Ma látjuk, hogy van társadalom, vannak elvitathatatlan gazdasági vonatkozásai az életnek. Érezzük azt a roppant feszülést, amiben a világ összes népei egy egységet alkotnak. Az életnek ezeket a vonatkozásait történelmünk a múltban nem, vagy csak nagyon kis mértékben mutat meg s most azt gondoljuk, hogy csak most ilyen az ember. A történelemben csak a történelemben szereplő osztályokat láttuk. Nem néztünk a történelmileg öntudatlan faj, vagy nép életére és szerepére, pedig ez volt minden akkori történés egyik fontos alépitménye.

Ezek a történelemre vonatkozó megállapítások a múlttal szemben nem jelentenek vádat. Múltunknak úgy kellett magát látnia, mert az volt a kor lelke. A megelőző korszakokban a szellemben tudta a maga korszakos hivatását szolgálni. De ez a kor lett. Vádolom tehát

azokat, akik még ma is ebben a szellemben nézik a történelmet s nem értik meg az idők jelét. Óriási jótéteményt jelentenek az egész emberiség s szűkebb körben, a mi kisebb társadalmaink életében azok, akik a történelem szövedékei közül kihúzott világos szálakon keresztül értetik meg mai helyzetünk s az örök ember maival azonos lényegét.

II.

A művészetek s közülök, a legáltalánosabban felhasznált, az irodalom nemcsak kifejezik a kort, de előtte is járnak annak. A művész már mai ember, amikor az átlag ember még a tegnapi van. Az élő művészet igazi nagyjával való együttthaladás jelenti az időben való éleést. Amikor a művészi formák egysége megbomlik, amikor a keresés és kapkodás kezdi a művészetet jellemezni, már megjelent az idők jele. Minél szélesebb körű és egyetemesebb ez a kaos, ami a művészetet jellemzi, annál szélesebb körű és egyetemesebb lesz az egyetemes emberi válság is. A kultur-ember megijed ettől a zavarost-kereső modern művészetől, elfordul tőle, nem meri magát ismerni fel benne. A mult nagy kulturteljesítményeivel állítja szembe a modern művészetet. Ez utóbbitól elfordul s régi alkotásait bálványként tiszteli. Közben nem veszi észre, hogy a művészetek jóslata bekövetkezett, amit annak művelői hamarabb megláttak, itt van s ő maga is benne van abban.

A kultur-ember, amikor szembetalálja magát az új művészetel, megijed tőle, destrukciót és dekadenciát kiált vele szemben. Szűkkörű, pusztán erkölcsi kérdést csinál az új művészetből. Legelsősorban a művészt helyezi vád alá. Pedig szegény nem tehetett mást, neki az volt a küldetése, hogy finomabb érzéklése alapján hamarabb kiáltsa el a vészkiáltást. Vád alá minden kor csak magát helyezheti, ha nem ismerte fel a művészetnek ezt a társadalmi jelentőségét. A modern magyar irodalom területén iskolapélida erre „a vádolt Ady és költészet”.

A művész azonban nemcsak előre ábrázol, hanem a jelent is meztelenebbül állítja elének, mint akárki más. Csak ténymegállapításait nem szabad eszményítésnek venni. Aki így néz a művészetek alkotásaira, a kor betegségeit és egyben a gyógyulás útját is hamarabb megtalálja mint az, aki a modern művészetbe nem mer bele nézni.

A művész a kibontakozást is hamarabb látja. Ő ma is előbbre érez. Ezen a ponton a csak a modern magyar irodalomra gondolok. Azok, akik elszakadtak a modern magyar irodalomtól, akik tehát végeredményében dekadensek, nem veszik észre, hogy ebben az irodalomban hogy benne van egy új élet ezer lehetősége. Nekem meg kell mondanom, hogy milyen veszedelem van abban, hogy magyar középosztályunk nem mert pl. a Szabó Dezső

irodalmán egészen elfogulatlanul, a jövő iránti felelősséggel keresztül menni. Ebben nagyrészt az élettől való elszakadás akadályozta meg. A panaszon, a segítségkiáltáson, a jajjon, az elsodródás veszedelmének meglátásán túl eljutott volna az egyenes út megpillantásáig: a magyar fajnak vannak ki nem élt erői, ha a magyarság nemzeti munkaközösséggé szerveződik, ha világosan meglátja történelmi szerepet még alig élt hatalmas falusi tömegeit, ha egy intelligencia ezeknek a tömegeknek szolgálatában ismeri fel hivatását, van menekvés a magyarság számára. Ez a koncepció lényegében rokon Széchenyi egy évszázaddal fiatalabb koncepciójával. Szabó Dezső a múlt is, a válság is. Megroppanásaiban is őszintén mi magunk vagyunk azok, akik helyett ő él. Persze, ha a túkröt összetörjük, mert nagyon rutnak mutat minket magunkat, gyávaságunk miatt új, jövődőt sejtető látásig sem fogunk eljutni soha.

A modern irodalmat a közönség olvassa. De nem tudja miképpen kell olvasnia, mert az iskola nem erről az irodalomról tanított, vagy erről nem tanított. Előállott egy beteges jelenség, két irodalmunk van, egyik amelyikről az iskolában tanítanak s a másik, amelyiket olvasni szoktunk. Ha az iskola ezt az ellentétet áthidalná s ha a közönség venné magának a fáradságot, hogy megtegye az öntudatos elfogulatlan vizsgálódás útját a két irodalom között, abban az irányban gazdagodna meg, hogy élvezni tudná a régi irodalom igazi értékeit is. A mai élet és a mai irodalom közötti szerves kapcsolat meglátása megnyitná szemét annak a meglátására is, hogy mi volt ez az életviszony a régi élet és irodalmi alkotásai között. Az élet-egység. Ez az élet-egység, mint egy fonál, vinné vissza a régi alkotások életes újra való átéléséhez éppen az élet sikere érdekében. Nem tartom véletlen dolognak, hogy én Széchenyit Szabó Dezsőn keresztül fedeztem fel a magam számára s a mai fiatalság a falú felé forduló modern irodalmon keresztül életemben fedezi fel ismét Arany Jánost és a mai magyar élet társadalmi vonatkozásain keresztül új fényben és életerőben látja meg Petőfi Sándort. (Befejezése következő számunkban). *László Dezső.*

A Soli Deo Gloria Szövetség virágvasárnapi konferenciája. A SDG ref. diákszövetség ez évben is virágvasárnapján tartotta szokásos közép- és főiskolai diákkonferenciáját. A konferencián összesen 700 résztvevő jelent meg s így a résztvevők száma túlhaladta a múlt konferencia létszámát. A konferencia középiskolás tagozata a középiskolás élet kérdéseit tárgyalta tiszta református szempontok alapján. A fiúk részére az egyik előadást László Dezső erdélyi egyházkerületi ifj. utazó titkár tartotta. A főiskolások megbeszélésein a nemzeti élet kérdéseit kerítették szőnyegre. A nemzeti diákegység feltételei és feladatai c. két előadás kiakarta jelölni azt a helyet, amelyet a mozgalomnak a többi diákmozgalmak között el kell foglalnia. Ezen a ponton az a kísértés fenyegetti a mozgalmat, amint azt a konferencián többen ki is fejezték, hogy figyelme elterelődik a kimondottan református egyházi kérdés, az egyház megújulása felől.

Népünk lelki rajza.

Vannak bizonyos nagy egyetemes átfogó lelki vonások, amelyek református népünket uralják. De ezeken az általános vonásokon belül a lelkeknek olyan differenciálódása áll fenn s az egyes vidékeknek olyan sajátosságosan kialakult jellegzetes mentalitásuk van, hogy szinte idegenül hatnak arra a szemlélőre, aki egy ilyen vidék ethnikai határait átlépi. Amint a tájszólás vagy népviselet egészen új szint ad egy ugyanahhoz fajhoz, vagy valláshoz tartozó néptömegnek, ugyanúgy bizonyos hitbeli és morális vonások egész más szímben öltöztetik népünk egyes vidékek által elhatárolt tömegeit.

Mondhatnám, minden egyes vidék népének más a lelki karaktere. Egyik szigorúan erkölcsös, a másik ősi naiv öntudatlansággal erkölcsi törvényeken kívül áll. Egyikben uralkodó vonás a racionálizmus, a másikat csendes kegyesség uralja. Egyik a ceremóniák népe, másik maga az egyszerűség. Egyik alig valamit őrzött meg a multból, a másik csupa tradíció. Egyik alázatos teherviselő és tehervállaló, míg a másik féktelen csikó módján semmi terhet nem tűr vállain. Tarka színekben váltogatják egymást az egyes vidékeken elhelyezkedő népünk szellemi vonásai.

Aki figyelte a kalotaszegi egyházmegye őszi vizitációjáról szóló beszámolót, az egyik egyházközséggel kapcsolatban szerényül látta meghúzóni ezt a rövid jelentést „1929 óta nem volt házasság.” (Pedig házasság volt. Talán több is, mint kellett volna. Hiszen egy-egy leány háromszor is férjhez ment. Csak esküvő nem volt.) Ez a pár szóból álló mondat annyira súlyos és jellemző ennek a népnek a szempontjából, mint a történelmi bevezetés, amely leírja multját ősi nemzetségeit, letelepedését és összekötő pillérszerű fontosságát az ősmagyarság életében. A történelmi tényeknek tisztán külsőleges felsorolása mellett le kell szállnunk abba a mélységbe, amelyben megtaláljuk a feleletet erre a kérdésre, hogyan jutott e nép ezen a szovjetházasságon is aluli fertőbe.

Ha ezzel szemben a saját egyházmegye népét veszem, habár itt a kulturális nivó és gazdasági színvonal sokkal alacsonyabb, az erkölcsi követelmény oly szigorú, hogy maga a nép közvéleménye akadályozná meg, ha a szabadszerzelem e formája próbálná felütni a fejét. Vajjon gazdasági okok idézik-e elő ezt az erkölcsi súlyedést? Kizártnak kell tartanom akkor, mikor éppen olyan helyt jelentkezik, ahol a nép mulató kedve legféktelenebb s anyagi helyzete az elmúlt évtizedek munkás viszonyai mellett szerfelett kedvező volt. Szabad kutatás és megállapítás tárgyát kell tehát képezze, hogy honnan nyeri népünk jelenlegi erkölcsi, kulturális és vallási karakterét.

Ezen kérdések tisztázására oknyomozó formában el kell készítenünk, adnunk kell népünk lelkirajzát.

E munka megírásánál véleményem szerint a következő szempontok lesznek irányadók.

Figyelembe kell venni a külső és belső okokat, melyek az idők folyamán a nép jelenlegi vallás-erkölcsi karakterének a kialakulására befolyással voltak. Amint a külső okok befolyásolták a nép életmódját, új megélhetési irányítást adtak (kevésbé termékeny köves földje miatt lett a kalotaszegi kítőnö vasuti és telefon munkás, a korondi fazakas és sok más népcsoport a háziipar művésztévé) éppen anyira befolyást gyakoroltak szellemi életük kialakulására. Viszont a földrajzi okok következtében kialakult gazdasági foglalkozás visszahatott a néplélek mikénti alakulására.

Az ősz folyamán alkalmam volt szemlélni egy egyszerű és kézzelfogható tényt. Az egyik közeli község szüretjén vettem részt. Gyönyörű védett hegykoszoru,

tele a fűrtök gazdagságával. Magam is éreztem a szüret minden kézzelfogható örömét. Nem győztem hálálkodni annyi áldásért. Csak később jöttem rá, hogy az áldás átok és az áldott hegyoldal pusztítja, rombolja a falu erkölcsi életét. A hegy bősége kifejlesztette a falu alkoholizmusát, az alkoholizmus lerombolta a jellemet s minden bünt el lehet takarni, le lehet mosni egy vagy két vedres áldomás tartással. Hátha még ezekhez hozzászámítom, amit az alkohol közvetve végez el, az utódokban véghez vitt szellemi és testi degenerációt. E községtől pár kilométerre egy termékellen határu magyar község fekszik, hol a föld terméketlensége takarékoskossá, józan életűvé tette a népet, ugyannyira, hogy e község területén a korcsma fogalma ismeretlen.

A belső tényezőknél, amelyek meghaladják, illetve szerepelhetnek a nép jelenlegi szellemi életében, számba jöhet az őspogány vallás esetleg még élő vonásai. (Ilyennek találnám némely vidék azon szokását, hogy az ifjúság vad táncok és lövöldözések között vonul a templomba, a népviselet nem egy helyt keleties, exotikus volta, s a leánylopás is nem tudom, nem-e Hunor és Magyar leányrablásának atavizmuusa).

Nagy befolyással volt népünk szellemére — kétszeresen Erdély földjén — a más népfajokkal való folytonos érintkezés, vagy egyeseknek a beolvadása.* A Sajó és Szamos völgyének több pietássát a vallásban egyenesen román hatásnak tartom, míg például a szászszággal együttélő taci nép a szászok erkölcsi, vallási fegyelmeltségét egészen magáévá tette. Bizonyára a török hódoltság ideje sem tűnt el nyomtalanul.

Egészen más mentalitást vett fel továbbá ott a nép, ahol földesúr volt, és mást ahol ebben a tekintetben sohasem került függő helyzetbe.

Nagyon befolyásolta népünket az egyes politikai irányzatoknak a viaskodása, harca is. Egyik 2000 lelkes egyházunk népét az rontotta meg, hogy folytonosan önálló képviselő választási kerületet alkotva, a nép lelkiismerete állandó megvásárlás tárgyát képezte.

Nagy befolyással voltak népünkre egyes vezetői. Mig egyes vezető évtizedes munkájával, előnyös magatartásával nemzedékekre nyomta rá bélyegét, más vezető szellemi alacsonyága nemzedékeket tudott desztuálni. Az állami népoktatásügyi politika hol ilyen, hol olyan irányba, hol kedvező, hol kedvezőtlen irányban befolyásolta népünk gondolkodását. A pátrónusi rendszer önbizalmától, cselekvő akarattól, teher-vállalásától foszlotta meg a népet.

Fontos kérdés volna annak is a megállapítása, hogy székely népünkben, hogy veszett ki a pietas, a tekintélytisztelet és hogy lett urrá felette a tiszta racionalizmus. Hogy jutott oda egyes gyülekezet, hogy fegyvert fogni is képes lett volna az új liturgia ellen, mert magára nézve az őt is túlsoknak és túláhitatosnak találta.

Ezeknek az adatoknak a feldolgozása, megajzolása s ezáltal a tudatbáhozása tanulságos képet fog nyújtani nekünk. Annál inkább szükségünk van-e műre, mert ilyen irányu mű még nem jelent meg nálunk. Magyarországon 1931-ben jelent meg Dr. Ilyés Endrétől „A magyar földművelő nép lelkialkata”, amit a kritika nagy elismeréssel fogadott, de míg egyrészt nem mindenben fedí öhajtott szempontjaimat, másrészt az alföldi és az erdélyi nép között e tekintetben különbségek vannak.

A könyv, a maga multbeli megállapításaival, egy állandó figyelmeztetés lessz számunkra arra nézve, hogy milyen hatásokról kell óvni népünket és melyek azok a hatások, amelyek népünk gondolkozásvilágába mint konzerváló erők egész évszázadokra kihatnak. Az egyházmegyei belmissiói előadók, az egyes egyházmegyek idevágó anyagának feldolgozásával, személyes, vagy egyes lelkészek vagy tanítók tapasztalatai, megfigyelései alapján összegyűjtött anyagának összeállításával, nagy szolgálatot tehetnek az ügynek, amelyet én éppen olyan fontosnak, vagy talán fontosabbnak tartok, mint az egyes egyházközségek tisztán külsőleges történelmi eseményeinek összeírását.

Sajóudvarhely.

Kese Attila.

* Dr. Roska „Néprajzi feladatok Erdélyben.”

FELHÍVÁS

a magyar református egyház valamennyi lelképásztórához, presbitériumához, iskolájához, egyesületéhez, intézményéhez, vezető és közrendű tagjához egyházunk életének multját és jelenét ismertető országos kiállítás tárgyában

Az Országos Református Lelkészegyesület tavaly Karcagon negyedszázados fennállását ünneplő közgyűlésén elhatározta Isten segítségével az egész magyar református egyház minden hű fia közreműködésével és támogatásával, valamint az Országos Református Presbitéri Szövetség testvéri együttműködésével 1933 augusztus 23-tól 28-ig terjedő időben Nagy-körösön országos református kiállítást rendez. Ugyanabban az időben és városban, a mi egyházi kiállításunk kiegészítésére a Duna-Tisza közli Mezőgazdasági Kamara mezőgazdasági kiállítást tart. Ugyanakkor tartja Nagy-körös városában konferenciáit és gyűléseit úgy az Országos Református Lelkészegyesület, mint az Országos Református Presbitéri Szövetség.

Ezekre a napokra szeretettel hívjuk meg egyházunk minden rendű és rangú tagjait, s kérjük őket egyenként és összesen, hogy a kiállítás megszervezésének nagy munkájában testvéri szeretettel, segítő készséggel álljanak mellénk.

Tanítson ez a kiállítás a mult szépségeivel a jelen sivárságának átküzdésére. Lebontse fel előttünk ez a kiállítás a mult harcait és győzedelmeit s bátorítson most is rendíthetetlen kitartásra. Bizonyítsa be ez a kiállítás, hogy őseinknek voltak szörnyű szegénysek és végzetes anyagi nehézségek között is évszázadokra szóló alkotásaik és eszményekül szolgáló eredményeik. Ébressze fel ez a kiállítás egyházunkban az alkotó erőt, az új teendők iránt való felelősségérzetet. Költsse fel még jobban szívünkben az összetartásnak, a hazaszeregetnek, egyházunk iránti önfeláldozásnak szent hivatását. Mélyítse hitünket, terjessze szeretetünket, izmosítsa reményünket.

Önzetlen áldozattal tájuk az elfogultatlan szemléző elé egyházi, iskolai, művészeti, művelődési és népi életünknek mindama gyönyörű színeit, eredményeit és ajándékait, melyekkel a magyar haza, a magyar nemzet életének szépségéhez a magyar református egyház hozzájárult.

A kiállítás főbb részei lesznek a következők:

I. AZ EGYHÁZI ÉLET CSOPORTJA bemutatja képben, festményben, rajzban, filmben, kicsinyített modelben, eredeti emlékekben stb. az istentisztelet (templom, urasztala, szent edények, terítők, szószék, templom, padok, harangok, orgonák, egyéb templomfelszerelések); házasságkötés, temetés (temető, faragott fejfák, temetőrendezés, templomkert parkírozás stb.); a gyülekezeti élet (vasárnapi iskola, ifjúsági munka, dalárdák, vallásos esték, bibliakörök, vallásos színelőadások, gyülekezeti szeretetmunkák, szociális tevékenység, szekták elleni küzdelem, szocializmus, bolsevizmus elleni harc, egyházfegyelem, az egyházi kormányzat, diakonus és diakonissa ügy, szórványmisszió, kivándorított missziója, külmisszió, országos református egyesületek stb.) körébe tartozó emlékeinket és értékeinket.

II. A MŰVÉSZETI CSOPORT bemutatja a költészet (egyházi és világi költemények, szépirodalom); zene (ének-, zsoltár-, himnusz-költészet, magyar egyházi zene termékei stb.); képzőművészet (református tárgy, Bibliából, egyháztörténelemből, református nép-

életből vett tárgy rajzok, festmények, szobrok, egyéb ábrázolások, ötvösművészeti és egyéb iparművészeti alkotások stb.); az előadóművészeti (nagy szónokaink arcképei, gramofonfelvételei, művei stb.) területéről kimagasló református alkotásokat.

III. A REFORMÁTUS NÉPRAJZI CSOPORT bemutatja ruházatában, népművészetében, háziiparban, életviszonyaiban, vidékenként csoportosítva (pl. Sárköz, Ormányság, Zselic, Mezőföld, Kiskúnság, Nagykúnság, Hajdúság stb. stb.) a magyar református nép tős-gyökeres életét.

IV. A TANÜGYI CSOPORT bemutatja a magyar református tanügyet, az óvodától az elemi iskolákon, a középiskolákon, a képezdéken, a szakiskolákon át a főiskoláig legkiválóbb intézményekben, iskolai és iskolán kívüli oktató tevékenységében, segélyező munkájában (applikációk, legációk, internátusok, konviktusok, ösztöndíjak, cserkészlet stb. stb.) térképek, grafikonok, képek, szemléltető eszközök, filmek, gramofon felvételek stb. segítségével.

V. A SAJTÓÜGYI CSOPORT bemutatja Kálvin, Zwingli s a magyar reformátorok korától kezdve napjainkig azt, amit

könyvnyomtatásban, egyházi és tudományos irodalom termelésében a magyar reformátusság a magyar nemzeti művelődésnek adott.

Egybegyűjtve láthatók lesznek a magyar könyvtárak unikum példánya is, lehető teljességgel. A református időszak lapokat is, az országosakat éppúgy, mint a gyülekezeti lapokat, traktátus irodalmat, Biblia-, szoltár és kátéirodalmat szintén bemutatjuk.

VI. MINDEZEKET KIEGÉSZITI A DUNA-TISZA KÖZI MEZŐGAZDASÁGI KIALLÍTÁS CSOPORTJA, mely bemutatja a földmivelés, kalásztermelés, kertészet, szőlőmivelés, gyümölcsstermelés, borászat, tejfeldolgozás, mezőgazdasági értékesítés terén a Duna-Tisza közén elért világhírű eredményeket.

Ezekből a körvonalakból is látható, hogy

a nagykőrösi augusztusvégi kiállítás nagyszerű seregszemle és erőgyűjtés.

alkalma lesz. A kiállítás legszebb és legértékesebb anyagát később Budapesten és Debrecenben is bemutatjuk.

Az előkészítés munkája már hónapok óta folyik s a központi vezetőség és az egyes bizottságok minden erejükkel megfeszítve dolgoznak, s mindnyájan *bizunk Istenünk segítségével* s ügyünk dradalában. *De bizunk a református testvéri összetartozás erejében is.*

Erre hivatkozással kérjük a következő segítségnyújtást:

1. Aki a kiállítás tárgykörébe tartozó történeti emlékről, vagy a mai korból származó történeti rendkívüli teljesítményről tud, közölje ezt vagy lelkipásztorával, vagy levélben a központi vezetőséggel

2. Minden lelkipásztor vigye a kiállítás ügyét a presbitérium és az iskolaszék elé és ott tárgyalják meg, hogy az első öt csoportba tartozó tárgyaik, történelmi emlékeik közül mit küldhetnének fel a kiállításra. A templom külsejéről, belsejéről, a lelkészlekről, az iskolákról, a temetőkről és a benne levő faragott fejfákról, pápi, tanítói sírokról, harangokról, jelenlegi presbitériumról még

a legkisebb egyház is tud fényképeket beküldeni.

Ez legyen a legkevesebb, amit minden egyház megtegyen. A fényképeket legalább is 13/18 cm., illetőleg 18/24 centiméter nagyságban kell készíttetni a könnyebb kezelhetőség szempontjából. Különösen kérjük a régi papok, a régi tanítók, kiváló jöltevők, patrónusok, gondnokok, kiváló presbiterek eredeti arcképeinek beküldését stb.

Valamilyen tárggyal minden egyház képviselje magát.

3. Minden presbitérium már most törekedjék biztosítani azt, hogy a gyülekezetből a lelkipásztor mellett

minél többen megjelenjenek. A vezetőség lehetőség szerint gondoskodni fog, hogy „filléres gyors”-szerű olcsó vonatok induljanak Nagykőrösrre az ország minden részéből. Gondoskodik a vezetőség kedvezményes vasúti igazolványokról is, melyek minden vonatra érvényesek lesznek.

4. Az egyházmegyék esperesei, az egyházmegyei lelkészegyesületek és tanítóegyesületek elnökei szíveskedjenek nyomatékosan ügyelni arra, hogy egyházmegyéjük egyházai és iskolái, népélete stb. a kiállításon megfelelő anyag beküldésével méltóképen képviseltesék magukat.

5. Az országos egyesületeket (Orsz. Ref. Tanár-egyesület, Orsz. Ref. Tanítóegyesület, Orsz. Ref. Énekvezérek egyesülete, Orsz. Ref. Szeretetszövetség, Ref. Theologus Szövetség, Orsz. Ref. Diákszövetség, Magyar Kálvin Szövetség, Orsz. Bethlen Gábor Szövetség, Orsz. Külmissziói Szövetség, Orsz. C. E. Szövetség, KIE Nemzeti Szövetség és Iskolai Szövetség, Filadelfia, Bethánia, Lorántffy Zsuzsánna egyesületek, Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, Ref. Szeretetintézmények, Református Nzomda és Könyvkiadó Vállalatok, Ref. Gazdasági és Biztosító intézmények vezetőit) felkérjük, hogy közvetlenül lépjenek a központi vezetőséggel érintkezésbe a kiállításra küldendő anyaguk részletes bejelentésével.

6. Mély tisztelettel felkérjük a Református Egyetemes Konventet, az egyes egyházkerületek elnökségeit, budapesti debreceni, kecskeméti, pápai, sárospataki akadémiák és kollégiumok intézkedő testületeit, a debreceni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem hittudományi karát, hogy bennünket halhatós pártfogásukkal megsegítsék szíveskedjenek.

7. Felkérjük honfitársi szeretettel az állami törvényhatóságot, egyesületi és magánintézkedés alá tartozó múzeumok, gyűjtemények vezetőségét a szíves támogatásra.

A központi vezetőség részére szánt minden értesítés a következő címre küldendő: Csíkész Sándor egyetemi professzor, ORLE és ORPSz főtitkára, Debrecen, Kollégium.

Szolgálja az Országos Református Lelkészegyesület és az Országos Református Presbitéri Szövetség minden fáradozása

hazánk boldogulását, egyházunk virágzását és Isten dicsőségét!

Az ORLE és ORPSz, nevében atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1933. virágvasárnap.

Dr. Baltazár Dezső s. k.,
református püspök,
ORLE és ORPSz elnöke.

Csikész Sándor s. k.,
egyetemi professzor,
ORLE és ORPSz főtitkára.

A világ ezidőszertint legnagyobb Bibliáját Vajnay Lajos, hódmezővásárhelyről Los Angelesbe elszármazott magyar testvérünk készítette. Az emíltet Biblia 208 cm. magas, 110 cm. széles és 86 cm. vastag. Oldalszáma 8048 oldal, súlya pedig 550 kg. Ez a könyvóriás a Los Angelesben ujonnan épített és rendeltetésének folyó évi február hó 12 én átadott új templomban nyert elhelyezést. E pazar luxussal berendezett templomban meredélyes elhelyezésben kitömött bőrüléssel széknek vannak, ami ma még egy amerikai templomban sincs meg. A templom teteje gömbalakú kupola, amely belülről úgy van kifestve, hogy a szemlélőnek teljesen a derült ég illúzióját kelti. Nem hiányoznak ezen a műégboltozaton a nap, a hold és a csillagok sem, amelyek alkalmas villanyberendezéssel vannak megoldva. A csillagok színes fényben ragyognak. Van természetesen orgona is, továbbá egy vetítógép bibliai tárgyú álló képek vetítésére, végül egy mozgó gépezet vallásos tárgyú mozgóképek forgatására. Amerikában ma már igen sok templomban általánosan használnak ilyen gépeket, hogy a hallgatók figyelmét jobban lekössék.

K É Z A K É Z B E N

— Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata. —

Rovatvezető: László Dezső.

A marosvásárhelyi konferencia után.

Testvéreim! még a konferenciát bucsúvétellünk szokásos kézfogásának melege el sem mulott, még a fülünkben cseng az „Isten velünk, viszonyításra”, miközben távolodunk a konferenciától és az ott felvetődött kérdéseken gondolkodom, előmbé ötlök, hogy a Kálvinista Világ legutóbbi számából a „Kéz a kézben” című rovat hiányzik is. Talán a szerkesztő a hibás, hogy nem tette oda a rovat címét? Bizonyára az üresen maradt rovatnál nem akarta megszegyeníteni a szénior-osztály tagjait! Pedig, úgy látszik, még azt is megérdemelnék. Vagy talán kihűlt már a kéz a kézben, ami nagyon nagy baj volna mindannyiunk számára. Széttépett az élet szele s most már ott vergődünk egyedül, elhagyottan, boldogulásunkat keresve. Szomorú, hogy az IKE széniorok munkája szétforgácsolódik és küzködéseink drán szerzett tapasztalataink nem lesznek közkincsé, hogy felhasználjuk kölcsönösen s azt a munkát, amelyet az Úr reánk bízott, diadalra vigyük; t. i. az ifjúságunk új életútra való indítását és megtartását úgy a maga, mint egyházunk és népünk számára.

Hálát adok az Úrnak, hogy a marosvásárhelyi ifjúsági konferencia alkalmával sok leverő kérdéseinkre feleletet találtunk. Nem halt meg a szénior-osztály, csak aludt s ezért nem hallottuk a hangját. Hogy vannak az IKE-nek munkás szénior tagjai, azt bizonyítja, hogy több, mint 40 szénior tag volt jelen a konferencián s az a sok ifjú, akiket a szénior tagok munkája irányított oda. A konferencia ideje alatt sokszor megláttuk, hogy az IKE megszervezett élete helyes élet legyen, csak a széniorok együttes és egységes munkája által érhető el. Talán már érezhetők is egyes kilengések, de az éber figyelem és helyes tapintat még jóvá tehet mindent. Miről is van most szó? Marosvásárhelyen megalakult az IKE szövetsége, amely minden tagegyesületet magába foglalva, az IKE munka egységét biztosítja. Mi azt mondjuk, ez nem új dolog, hanem egy újabb életlehetőségekre való megszervezése annak a tízéves munkának, amely eddig élt és növekedett anyaszentegyházunkban. De amint a konferencián láttuk, mégis új, mert eddig szabad bibliaköri csoportok élete volt az IKE munka s most pedig egyesület. Egyesület, amely sok dődtől lehetőséget hord magában, de amely újabb kilengésekre is adhat alkalmat. Az az egy alkalom, amelyen a szénior tagok együtt tárgyalták az IKE az egyház jövőjében című kérdést, világosan megmutatta, hogy milyen komoly az IKE kérdése. Hogy megmaradjon az IKE eredeti célja szolgálatában egyházunk kebelében, amint láttuk, nem is olyan egyszerű kérdés. Hogy a szervezet váza életerővel és tartalommal legyen telve s az ifjúság megtartó szerve legyen s nehogy az ügy meggondolatlan, egyoldalú s talán hatalmi úton való rendezése következtében elejtsük azt az ifjúságot, amely eddig új életlehetőséget kereste az egyházban. Sok olyan kérdésünk van a megszervezés, a munka, a módszer vonatkozásban, amelyeknek tárgyalásába kell bocsátkoznunk, amelyeknek megoldását nem lehet a véletlenre bízni. Most kell a „Kéz a kézben” megmutassa, hogy együtt akarunk és együtt tudunk jöveink és Isten országa érdekében küzdeni. A most egyesült IKE egész munkáját közös nevezőre kell hozni és program szerint kell haladni biztosan. Már sok boldog meglátásban részletett az Úr s most is megmutatta annak a több, mint 250 konferencián résztvevőnek a megjelénésében, hogy a mi ifjúságunk is figyelni kezd nemcsak szórványosan, de egyetemlegesen is, hogy mi a mi feladatunk. Megmutatta az Isten és minden napon láttatni akarja a világgal, hogy nem cél nélkül vagdossuk a levegőt, hanem van értelmű és célja életünknek.

Testvéreim! munkára fel, mert különösen a szénior-osztály kell kivégye a részét, mint hátvéd és irányító szerve az egész munkának. A hit tüze nem aludhatik ki, a kezek nem lankadhatnak le, ha magunk mellett érezzük a mi küzdő, szerelő társaink melegét s kéz a kézben az Úr segédelmével haladunk előbbre, Eddigi hangtalan életünknek, remélem, akadnak bátor szövívői és a kéz a kézben IKE munkánk komoly, vívódó kérdéseit megtárgyaljuk. Csak együttes munkálkodásunk, előre kidolgozott program szerint várhatjuk a munka sikerét. Erzed-e elkötelezetted, szénior testvérem, mit tétél a mire kötelez a ma és holnap? Válaszolj!

Zabola, 1933. ápr. 24-én.

Bedő Béla.

A marosvásárhelyi ifjúsági konferencián összesen 258-an vettek részt. Ez volt a legnépesebb konferenciánk. A hatvan helyről egybegyűlt résztvevők java-része iparos-kereskedő volt: 84. 49 földműves és ugyanannyi középiskolás vett részt a konferencián. Érdekes volt látni, hogy messze fekvő háromszéki falvak Ifjúsági Keresztyén Egyesületei is küldöttek képviselőket. A konferenciával kapcsolatban volt a kerületi IKE szövetség első alakuló választmányi gyűlése. A kerületi szövetség tisztikara a következő: Elnök: Dr. Imre Lajos, titkár: László Dezső, pénztárnok: Sipos Géza, választmányi tagok: Horváth György Torda, Kiss Pál tanítójelölt és Márx József Nagyenyed, Tonk Emil orvostanhallgató Kolozsvár.

Vasárnapi iskolai és ifjúsági vezető tanfolyam. A széki és nagysajói egyházmege belmissziói munkái május 13, 14-én Besztercén vezető konferencián gyűlnek össze.

Van reménység! Az elmúlt év végén egyik falusi IKE vezetője azt a tényt állapította meg, hogy gyülekezete tagjait nagyon érdeklik az u. n. utolsó dolgok, mint pl. feltámadás, örökélet, világvége. Sajnálattal látta, hogy az ilyen kérdésekkel foglalkozó ref. sajtó milyen szegény. Híveink felébredő kérdéseikre rendszerint a szektánál keresnek választ. A vidéki vezető tudomására hozta megállapítását a kolozsvári központnak. Az igyekezett a szükségét orvosolni. A napokban hagyta el a sajtót M. Nagy Ottó, zilahi vallásánár „Van reménység” c. kis füzet. A füzet a feltámadás kérdésével foglalkozik. Ára 4 leu. Megrendelhető az Ifjú Erdélynél.

Üzenet a konfirmált ifjúsághoz. Az IKE Szénior Osztály által kiadott falusi ifjúsági röpirat sorozat harmadik száma (Üzenet a Falvak Ifjúságához) a konfirmált ifjúsághoz szól. Természetesen azok is hasznossal olvashatják, akik nem most konfirmálódtak, a most konfirmáltaknak azonban feltétlenül el kell olvasniok. A röpirat az Ifjú Erdély f. évi májusi számából különnyomat. Írója egyik falun dolgozó lelkipásztorunk, aki nemcsak gyakorlatból, de elméletből is alaposan ismeri ifjúságunkat és dolgozik is közte. A kis füzetet 2 leuért, portó felszámításával küldi az Ifjú Erdély kiadóhivatala. Megrendeléseket a legsürgősebben eszközözlendők.

Németországban az utóbbi időben több magas állást betöltő egyén lépett a református egyházba. Így Gerlach pápai titkos tanácsos, Hohenlohe Egon herceg vikárius, Riehl, Mecser, Tends professzorok, Molo Walter író, Thomas festőművész, Carret Ab püspök. 1910—1920-ig Németországban 24 000-rel többen tértek át a rk. egyházból a protestáns egyházba, mint megfordítva. 1920-tól kezdve pedig 4 év alatt 22 000-rel többen.

Dr. M. Webster volt budapesti skót lelkész által összeállított adatok szerint 1865 óta 118 magyar teológus élvezte a skót egyház által adományozott ösztöndíjakat, ezek közül ma 80 van életben.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

László Dezső:

„Akarom: tisztán lássatok.“

(Erdélyi Fiatalok kiadása, 1933. 96. 80 oldal.)

Nem véletlen dolog, hogy az utolsó évtizedben a magyarság legjobbjai egyre fokozódó érdeklődéssel fordultak a múlt század történelme felé. Ösztönszerűen, de később a lassan derengő világosság fényénél mind jobban látják, hogy a magyar történelem legérdekesebb százada ez, az újjászületés és belső forrongás lázas időszaka, mikor a régi Magyarország megrázkódik a történelmi átalakulás parancsoló erejű törvénye alatt, hogy új, „fiatal Magyarország“ legyen belőle. Az a forró és lázas levegő, mely még most is kiárad az egykori írók mai olvasója előtt, ellenállhatatlan erővel ragadja meg azt, aki a mai helyzet kivezető útjait keresi.

De ezeknek az évtizedeknek különös vonzóereje az is, hogy történetük személyes formában, testté lett alakban áll előttünk, csudálatosan kifejezve akkori nagyjaink szimbolikus életében. Széchenyi, Wesselényi, Kosuth, Deák mind megannyi mértőföldjelző kövei az akkori magyar élet rohanó útjának; náluk nélkül, életük ismerete nélkül ez az út egy végtelenbe futó görbe volna, melynek sem kiindulási, sem további irányát nem tudjuk követni. Ezért olyan fontos e nagy egyéniségekkel való találkozás; ők mutatják a magyarság múltja felé visszanéző, de továbbhaladó és jövőbe forduló útját is.

Az elmondottak különösképen állanak Széchenyire s ez a lény az, mely miatt minden Széchenyi-könyv elé nagy várakozással nézünk. Vajjon mennyit tud meglátni ebből a különös egyéniségből, akit igen sokan épen azért nem tudtak a maga lényege szerint megismerni, mert a megszámlálhatatlan sok monográfia, kisebb és nagyobb tanulmányok szerzői agyonmagyarázták, „bálványt“ csináltak maguknak belőle?

Bátran állíthatom, hogy szerzőtől távol áll ilyen fajta tendencia. Nem akar akademikus tanulmányt írni, vagy éppen azzal a pretenciával előállni, hogy teljes munkát adjon. Csak a Széchenyi örök aktualitására akarja felhívni a mai magyar ifjúság figyelmét és pedig úgy, hogy az olvasókkal igyekszik „meglátni Széchenyi aktuális üzenetét.“ És ebben a pár szóban benne van a szerző egész célkitűzése. Azt szeretné, ha a mai magyar ifjúság saját maga tudná meglátni azt: mi a legnagyobb magyar próféta ma is annyira aktuális üzenete? Hogy ne menne annyira a mások véleménye után, hogy ne venné át minden kritika nélkül a mindenfelől felbukkanó világmegváltók fantazmagóriáit, hanem állana meg a „magyar ugaron“ mint egykor Széchenyi, lenne elég bátorsága arra, hogy szembenézzen azokkal a hiányokkal, melyek olyan nagy beteggé teszik a magyarságot? Széchenyi abban különbözött az összes többi körülötte zajongó reformerektől, hogy az élet talaján állva azt látta, ami valóban létezett, nem azt, amit mások mutattak neki, vagy amit szeretett volna látni. A modern, egyetemes áramlatokkal lelkileg meggazdagodva, először mindig a magyar helyzetet nézte s ahhoz alkalmazta az egyetemes elvek tanulságait. Reformjaiban a „maradék nélküli modern egyetemességet és magyar fajiságot“ képviseli.

Ez az a keret, melybe szerzőnk beállítja Széchenyi egyéniségét. Pompásan kapcsolódó, egymástól következő fejezetein keresztül látjuk Széchenyit, az embert, a maga kendőzetlen gyöngédségeiben, bűneiben és érényeiben; látjuk mint szellemi értékekben folyton emelkedő, állandóan önmagával bírókozó lelket, akire egy nagy szerelem folyton serkentő és tisztító hatással van.

Előttünk áll emberi és prófétai természetéből folyó látásainak végtelenül gazdag sorozata, melyek hirtelen felvillanó reflektorként világítják meg az akkori Magyarország testének egy-egy beteg felületét. Megvizsgálja a tényeket és odaállítja azok jelentőségét és orvoslási lehetőségét még akkor is, ha azok miatt mindent kockáztat. Nem fél leírni az éles, de találó megállapítást. „Az én hazám fiai, különösen a gazdagabbak s úgynevezett felvilágosodottabb rész, született rabszolgák s a mindenható istenre mondom, nem érdemlik meg a legnagyobb földi jót, a függetlenséget“. De a látásokat igazolja tetteivel, melyek által az ország átalakulását megindította és folyton haladó mozgásban tartotta. Hogy ez a kezdetben olyan nehezen induló mozgás a negyvenes években vakvágányra futva szédlítő tempóban rohant a forradalom felé, az Széchenyit a tragédia felé sodorta. Mikor látta, hogy „felcsapott körülötte a szalmaláng“, mely ellen egész életében küzdött, mindinkább feltartóztathatatlanul közeledett életének tragégyája, a végkifejlés felé.

Ezek a fejezetek át vezet bennünket szerző a Széchenyi mai üzenetéhez, hogy „férfias öntudattal, tiszta látással“ induljunk a vele való találkozásra.

Bíró Sándor.

A skót egyház moderátora Erdélyben. A hisvételi imnemek alatt látogatta meg egyházunkat a skót egyház moderátora, dr. Mackintosch, egyházunk régi barátjának, dr. Webster Jakab volt budapesti skót missziói lelkésznek s jelenleg a skót egyház egyik legfontosabb bizottsága elnökének társaságában, hogy úgy a saját egyházunk, mint az egész Református Világszövetség testvéri rokonéréséről biztosítsanak.

A vendégek szerdán, apr. 12-én érkeztek meg, csütörtökön meglátogatták a holozsvári Nőszövetség intézményeit, délután egy értekezleten vettek részt, pénteken és szombaton a szászvárosi árvaházat és a nagyenyedi kollégiumot, a készülő református kórházat, Theológiát látogatták meg, vasárnap, hisvét első napján a Farhas-utcai templomban a moderátor prédikált, délután ugyancsak ő végezte az istentiszteletet a skót misszió imatermében.

Ünnep másodnapján Bánffyhyunpadot látogatták meg, majd tovább mentek Nagyváradra, ahol egy vallásos összejövetel keretében tartott beszédet a moderátor. Kedden délelőtt utaztak el Erdélyből. Benyomásait legjobban kifejezte az a beszéd, melyet dr. Webster mondott az utolsó este, melyben kifejtette, hogy mióta itt vannak, mindenkivel azt hallják, hogy ez az egyház szegény, kicsiny és gyöngé, de ő úgy látja, hogy az az egyház, mely e súlyos időkben ilyen terheket tud hordozni és ilyen komoly munkával lát neki Isten országa szolgálatának, mely a nyomorúságok között elég hittel rendelkezett arra, hogy a hiánmisszió munkáját most kezdje meg, nem szegény, nem kicsiny és nem gyöngé, hanem erős, gazdag a hitben s soha ilyen örömmel, az egyház jövőjébe vetett bizalommal nem távozott Erdélyből, mint most.

Ez a testvéri látogatás kedves és többre indító emlék marad egyházunk számára.

Egyik nagyobb református falusi gyülekezetben a szekták útját a közelező beszámoló jellemzik: 1926: „A gyülekezetbe néha adventista prédikátorok jönnek, a hívek kíváncsiságból meghallgatják őket, de az egyháztól semmiképpen sem lehetne elszakítani őket és így a szektáskodásnak jelenleg nálunk talaja nincs.“

1928: „Az adventista próbálkozásoknak nálunk annyiban van sikere, hogy a gyülekezet elégedetlenkedői közül hatot el tudtak csábítani.“

1932: „Elsősorban a nehéz gazdasági helyzetre s az egyházi adóval kapcsolatos bajokra vezetjük vissza annak magyarázatát, hogy az adventisták száma 120 körül van.“

„Egyházunk hajója viharzónába került, vigyázzunk, nehogy későn induljunk annak megmentésére!”

Folytatjuk a fenti cím alatt közreadott közleményünk visszhangjaként az időközben beérkezett levelek kivonatolt tartalmát:

Van-e Erdélyben felekezeti béke és megértés? Ha van, akkor hogyan történhetik meg az, hogy a református hitelveink alapján összekelt vegyes házasságokat 10—15 évi együttélés után, most a kath. egyház részéről újlag összeadják és reverzálást kérnek tőlük?

Akarom hinni, hogy ez csak szórványosan előforduló, túlbuzgóság szülte egyéni kilengés, amely ténykedéssel a kath. egyh. Főhatósága sem azonosítja magát. Mindazáltal az ilyen eseteket tudomására kellene hozni a kath. egyh. Főhatóságnak és nagyon kérni megfelelő és hatékony intézkedés születte és különösen arra, hogy jobban ügyeljünk egymás határmezsgéjére, mert ha az ilyen és ezekhez hasonló esetek kezdenek mind gyakoribbakká válni és a kath. egyház részéről idejében nem lokalizálják, ennek az ádáz állapotnak előbb, vagy később nem az egyházak, hanem az egészen más úton haladók fogják az eredményét látni.

Van-e felekezeti közti összetartás és ebben az összefogásban van-e morális súlyú erő? Ha van, hogy nézhet el és laptársaink minden megjegyzés nélkül vajlon miért térnek napirendre a felet, hogy: az Erdélyi Gazdasági Egyesület közgyűlésének megtartására határnapul Virágvasárnapjának d. e. 11 óráját tűzte ki Kolozsvárra. Ha már mindenképpen vasárnap akarta megtartani a Vezetőség az Egyesület közgyűlését, nem lehetett volna aznap délutánjára kitűzni azt? Miért kell erre az időre kitűzni annak megtartását, mikor minden jó keresztényen ebben az időben — különösen Virágvasárnapján — a templomba szokott menni.

De nem fut-e az arcunkba a vér, mikor egyik legszentebb keresztényi ünnepünk, a Feltámadás ünnepe első napjának d. e. 11 órájára színi előadás megtartását hirdette a Magyar?? Színház Igazgatósága, arról most nem is beszélve, hogy minden vasárnap d. e. 11 órával kezdettel rendes színelőadást tart.

A Színház vezetéséről és annak mai működéséről meg van már mindannyiunknak a kitalakult véleménye és maholnap restelkedniünk kell a Színház magyar jellegének hangoztatása miatt is, de amit a husvétli ünnepünk első napján merészkedett megtenni a Színház Igazgatósága, az egyenesen arcul csapása vallásos érzelmeinknek és kigunyolása, semmibevevése keresztényiségünknek. Még mi van hátra? Hát ennek az intézménynek nincs semmi kötelessége a magyarság, a magyar nyelv, keresztény vallásunk és ebből folyólag szent ünnepeink megbecsülése iránt?

Ha nincs és nem érez semmi kötelességet, akkor ne is várja a magyarság támogatását és keresztelje át intézményét akárminek, csak Magyar Színháznak ne titulálja?

Mint a K. V. régi olvasója évek óta figyelemmel kísérem egész egyházi életünket, már amennyire foglalkozásom megengedi. Évek óta beutazom az egész Erdélyt, Regátot és e közben igen sok református Testvéremmel érintkezem. De végtelen nagy lelki fájdalommal kell megállapítanom, hogy olyan nagy vereszetesége talán nincsen a világon egyetlen egyházi alakulatnak sem, mint az Erdélyi Ref. Egyházkerületnek, a Regátba kivándorolt híveinél. Az oda kiment Testvéreink tekintélyes száma elvesz az öszmagyarságra nézve, de teljesen elvesz a református Egyházra nézve is. Elveszti magyarságát, el református vallását és teljesen átalakul, beleolvad az őt körülvevő környezetbe.

És ennek — kivülről úgy látom — nagyrésztben mi vagyunk az okai. Nem fordítunk nagyobb gondot lelki gondozásukra és hitben való megtartatásukra. Mert azok a szervek, amelyek ma ott szolgálatot teljesítenek, még hozzávetőlegesen sem elegendők, hogy ezt a nagy beol-

vadasi folyamatot megakadályozzák. Ide egy teljesen átszervezett, a mainál sokkalta nagyobb létszámú, helyhez kötött és helyhez nem kötött lelki gondozókra lenne égetlen szükség, akik hivatásuk magaslatán állva, igyekeznének megtartani az otthonukból, az élet által ide-szorított magyar református véreinket.

Áldásos és Istentől sugalt, nagyszerű munka a külmiszió, de mi egy olyan különösen súlyos helyzetben vagyunk és nekünk egy olyan különleges területünk van, melynek lelki gondozását eddigi mértékben meghagyni egyenesen bűn és véték és ezért mindenekelőtt valónak látszik a belmisszióknak Erdélyre, de különösképpen a Regátra nézve, hatványozott áldozatos megerősítése, az eddiginél sokkalta tervszerűbb és elevebb munka beállításával.

Amióta a Kerület iratterjesztése és az Ifjú Erdély iratterjesztése fennáll, komoly figyelemmel kísérem mindkettő tevékenységét. Nem hiszem, hogy csaldódnék azzal a megállapítással, hogy nem csupán a szűkös anyagok miatt nem tudnak eredményesebb propagandát kifejteni, hanem inkább iratárúsító egyének nem alkalmazása miatt.

Ha egy kicsit széjjel nézünk magunk körül, mit látunk? A többi felekezeteknél és a szektáriusoknál, a feltűnően olcsó kiadományait a hívek házához szállítják, kezeikbe adják és a cél érdekében egész légtője dolgozik a könyvtárusainak. Ezzel szemben nálunk füzeteket és egyéb egyházi kiadományokat csak az Iratterjesztésekben lehet kapni, bizonyára abból az elvből indulván ki, hogyha valakinek szüksége van egyházi sajtótermékre, hát járjon utána. Pedig nem egészen így van. És így alakulnak át Iratterjesztéseink zártkörű iratlejtő vállalatokká.

Nem látom megokolva, hogy miért nem másoljuk le ezt az egyebütt igen jól bevált könyvtérjesztési módot? Ha az lenne az ok, hogy nincsen megfelelő emberünk erre, hát ez nagyon gyenge, helyt nem álló indok. Mer^t igenis van (magam is tudnék ajánlani), csak utána kellene nézni és megfelelő kitanulással Isten nevében útnak indítani.

Nem tudom eléggé ajánlani, hogy szakítsanak Iratterjesztéseink a régi felfogással és egyelőre megfelelő közös úttal könyvtérusokat alkalmazva, hozzák közelebb az iratterjesztéseket református népünkhöz.

Á tübingiai egyetem folyó évi július 31-től augusztus 11-éig szünidei tanfolyamot rendez a modern theologia problémáiról, németországi és külföldi theologusok és más érdeklődők számára. A tanfolyam német nyelvkurzussal is össze van kötve. A tanfolyam rendezésében az egyetem theologiai, jogi és gazdaságtudományi, filozófiai és orvosi fakultásai vesznek részt. Theologiai szakkból a következő előadások lesznek: „Az ótestamentum korszakai“ (Volz), „Az újabb palesztinai ásatások és a biblia“ (Weiser), „Haldokló istenségek és hellenizmus“, „Zsidóság és öskeresztényesség“ (Kittel), „A fiatal Luther írásmagyarázata“ (Rückert), „A dialektika-theologia“ (Heim), „Az erkölcs megalapozása“ (Wehrung), „A szekta-kérdés Németországban“ (Fáber), „A jelen igehirdetésének kérdése“ (Fezer), „Az evangélikus világmiszió főkérdései“ (Schlunk). A jogi előadások a német viszonyokra, a filozófiaiak Hegelre, továbbá a humanizmus, idealizmus és keresztényesség viszonyára vonatkoznak. A tanfolyamra legkésőbb július hó 1-éig lehet jelentkezni Tübingen Universitát Geschättstelle für den Ferienkurs. Részvételdíj beiratkozási díjjal együtt 50 M Lakásigényeket július 20-ig kell bejelenteni.

A református theologiai tanárok Sárospatakon 1933 február hó 3—4 én tartott orsz. konferenciája előterjesztést tett a magyarországi református egyház egyetemes Konventjéhez a theologiai képzési időnek öt évre leendő felemelése iránt.

A theologiai tandrok konferenciája az e tárgyban előterjesztett véleményét a következőkben indokolja:

1. A teljes elméleti és gyakorlati kiképzés kiszélesedett körének felismerése és az ezáltal feltárt parancsoló szükségnek való engedelmesség.

2. A mai túlterhelés, a tantárgyak és tanórák magas száma és a speciális theologiai képzés fellünó rövid ideje.

3. A verseny és színvonalartás a róm. kath. lelkészképzéssel és más életpályák képzési idejének keresztülvitt, vagy tervbe vett rendezésével.

4. A theologus infláció által nyújtott történeti és lélektani pillanat.

A budapesti református egyházmegye presbiteri szövetsége folyó évi április 7—8-án tartotta meg rendez évi konferenciáját. Az első napon Szabó Imre esperes megnyíló beszédében utalt arra, hogy a főváros református társadalma töle telhető bőkezűséggel fáradozott az elmúlt télen a nyomor enyhítésén. Ezután arról beszélt, hogy a világ protestantizmusának épügy szüksége van a magyar protestantizmusára, mint megfordítva. A református egyház most ébredt Budapesten sámsont erejének tudatára. Magyarország fővárosában erős protestantizmusnak kell örködni a hitélet tisztaságára. Utána Dabasi Halász Lajos világi elnök köszöntötte presbiterársait, majd Viktor János lelkész tartott előadást „Az élet és a munka világmozgalmáról. Muraközi Gyula lelkész a diakonisszák működését ismertette.

A másik napon (szombaton) Csiksz Sándor debreceni egyetemi tanár beszámolót tartott a protestáns világszövetség múlt évi stockholmi világkonferenciájáról. A konferencián feltárták, hogy szocialista és kommunista részről milyen veszedelem fenyegeti a kereszténységet. Különösen a bolsevisták ügyes propagandával hatalmukba kerítették sok esetben az ifjú családalapítókat is. A finn és eszt delegátusok megdöbbentő képet festettek a bolsevista börtönök mélyén sanyóddó ortodox görög vallású mártirokról.

A legveszedelmesebb ellensége a kereszténységnek — mondotta az előadó — az úgynevezett kulturbolsevizmus. A kulturbolsevista lelkéből kipusztult minden hit, családjában, munkakörében nem juttat semmiféle helyet a vallásnak. Ezek az emberek csak névlegesen kereszténynek, éppen ezért mindenütt feltalálható a kulturbolsevizmus, ahol a kereszténység tudata csak névlegesen él. A kulturbolsevizmus alátomos ellenfél, a művészet, az irodalom nevében terjeszt az emberhez méltatlan eszméket. A kulturbolsevizmus mindenütt ellentétbe jut az igazi hazafisággal.

Utána Ináncsi Papp Elemér miniszteri tandcsos tartott felolvasást „A székesfőváros és az egyházak” címmel. Hangsúlyozta, hogy a főváros katolikus templomok építésére az 1927—31. években közel hat és

félmillió pengőt áldozott és ugyanakkor a református templomépítésre mindössze 600,000 pengőt fordított. Eppen ezért a budapesti református egyház azzal a kérelemmel fordul a székesfőváros tanácsdhoz, hogy segítse elő új református templomok építését. A felekezetek közötti béke szempontjából is ezt kívánják. A templomi ima a gyári munkásságot kiragadja a bolsevizmus és szocializmus karjaiból, hazafias gondolkodásúvá avatja. A szintisza magyar református egyház támogatása fontos feladat, ezzel az országváros a boldogabb magyar jövődöt készílt elő.

Ezt követőleg a budapesti reformátusok folyó évi április 9-én seregszemlélt tartottak. Szabó Imre esperes nyitotta meg a nagygyűlést. Szabó Aladár imádkozott, majd Németh Károly felsőházi tag, az egyházmegye gondnoka beszélt.

— A katolicizmusnak és a protestantizmusnak időnként egymás ellen kelése, helyesebben egyesek bekerontó, kútmérgező munkája abban az eredendő hibában szenved, hogy nem ismeri fel igaz ellenfelét. A protestánsoknak és katolikusoknak nem egymás ellen kell harcolniok, hanem együtt a hitetlenség, a gyűlölködés, az istentagadás, az erkölcstelenség, a hazafiatlanság hirdetői ellen.

Utána Raffay Sándor evangelikus lelkész szólalt fel.

— A református egyházak most együtt teszik meg az első lépést az evangéliumi érvényesülés útján — mondotta. — A református és az evangélikus egyházak testvérek és azok is akarnak maradni.

Huszár Aladár főpolgármester a főváros nevében üdvözölte a gyűlést, majd Szabó Imre az unitáriusokkal való összefogásról emlékezett meg. Szentpétery Kun Béla beszéde után Ravasz László dunamelléki református püspök „Krisztus a modern világvárosokban” címmel tartott előadást.

Azzal kezdte előadását a püspök, hogy várost építeni vér és áldozat nélkül nem lehet. A városokban az anyagi javak óriási felhalmozódásával rikkli ellentétek támadnak. Itt vannak a legfényűzőbb és legszegényebb emberek, a legképtelenebb nyomor és a legszedlőbb vagyon. Ebből pedig az következik, hogy az arany sátni ereje különösképpen meggyarapodik. Amikor a sürgő-forgó nagyvárosok képét látja az ember, sokszor az az érzése: ez a sátni erőssége és lakóhelye. De Krisztus ott van a modern világvárosokban. Krisztus missziójának és küldetésének döntő helye a város és addig nincs megváltva a falú, amíg a város nincs. Ez a szíve és középpontja az egész kérdésnek. Krisztus tehát döntő harcra jön a városokba. Itt döl el Isten országának ügye. Ide jön azért, hogy a gigász embervadonban megtalálja az elveszett lelket, hogy eltévedt gyermekek kezét megfoghassa, hogy a gépek és a loholásnak ebben a világában megmutassa a lelket, hogy a tömegeből, a sablonból kivegye a halhatatlan lelket, egyéniséggé tegye és szembeállítsa a világgal, hogy az elárvult ember ne legyen egyedül.

A mai kapitalista világnak választania kell, — mondja egy nemrégén megjelent könyv — hogy vagy Rómába vagy Moszkvába megy. Egy világgyűlésen viszont harmadik központul Genfét említették. Én azt hiszem, hogy ezek a kérdések mellékesek. Mi így szólunk: Krisztus Budapesten. Mi itt Budapesten Krisztusban élünk.

Sárospatakon több mint száz lelképásztor jelenlétében tartották meg a két napos szekta-konferenciát. E konferencia lefolyásáról a K. Sz. lap társunk az alábbiakban számol be:

A szektaagitáció felső tiszavidéki rombolását tarták föl elsősorban a pataki konferencia előadásai, de ott hallottuk zúgni azt a földindulást is, amelyik a nagy magyart alföldön is keresztült rohan és ott izzott a szemünk előtt az eddig be nem vallott vád és ítélet: a magyar református egyház intelligenciájának és a munkásságának lelke után vesztli a magyar falunak, a magyar parasztság temegeinek a lelkét is.

A konferencia első napján elhangzott előadások a szektaagitáció módszereiről, eredményeiről adtak tel-

jes rajtot. *Janka* Károly reggeli áhitata után, a távollevő *Farkas* István püspök helyett dr. *Enyedy* Andor nyitotta meg a konferenciát. Dr. *Vasady* Béla a szekták keletkezésének okairól, dr. *Mátyás* Ernő a millenistákról és *Nádházy* Bertalan a spiritizmusról tartott előadást. Másnap a védekezés módjáról és lehetőségeiről *Enyedy* Andor és *Szabó* Zoltán beszélt. *Enyedy* Andor a gyülekezeti életben, *Szabó* Zoltán a lelkipásztori nevelésben érvényesíthető védelem módjáról és lehetőségeiről beszélt. Majd *Kovács* J. István tartotta meg előadását a magyar szektamozgalmak külföldi kapcsolatairól.

A magyar szektamozgalmaknak a múlt század kiinduló pontjai és terjeszkedési határvonalai csaknem teljesen egybeestek a századvégi agrárszocialista mozgalmak fészkeivel. A világháború után legnagyobb mértékben elterjedt millenista mozgalom is elsősorban az elproletarizálódott alföldi és tiszavidéki paraszt, tehát elsősorban falusi tömegekben talált hálás talajra. Az emberibb sors, több szociális igazság utáni kielégítetlen inség adja meg a diadalmas lendületet a millenista misszióknak és ezzel készíti a talajt az alföldi agrárbolsevizmusnak. A paraszttömegek lappangó messianizmusát ragadja meg a millenizmus, átütő hasánnak magyarázata, hogy az üdvösséget már ennek a nemzedéknek életében ígéri, a feltámadás szerintük a paradicsomi állapotokat fogja visszaállítani, az örökélet az erős, egészséges, élvezni képes testnek az örök élete lesz az aranykorszak tökéletes társadalmi rendjében, ahol teljes mértékben érvényesülni fog a társadalmi igazság, nem lesz háború és forradalom, mindenki egészséges lesz, nem lesz éhség, fájdalom és betegség. Az Úr visszajövetelét a Sátán organizmusai akadályozzák, ezek között legfontosabbak az államhatalom, gazdasági és politikai rend és az ezekkel szövetséget egyházi hatalom. Mindezeknek a szervezeteknek kell előbb elpusztulni, hogy az Úr visszaérkezhessek és a boldog korszak felvirradjon. A legmegdöbbentőbb ennek a mozgalomnak a kiterjedése.

Mivel minden szekta egy lappangó, ki nem elégitett hiányérzet által keletkezik, ennek a hiányérzetnek a felismerése megadja az orvosságát is a kérdésnek.

A millenizmussal szemben egyházunknak többet kell törődnie az állami, társadalmi és egyházi életünkben is a szociális igazság kérdésével. Az egyház ne keljen védelmére a társadalmi igazságtalanságoknak elhallgatással. Az adventizmus gyökere a Krisztus állandó jelenléte utáni vágyakozás és az ünnep, a vasárnap megszentelésének komolysága. A gyülekezetben meg kell éreztetnünk Krisztus örök és állandó jelenlétét és tennünk is kell már valamit a vasárnap megszentelése érdekében. A baptizmus az egyháztagság és a megértés komolyságát hangsúlyozza. Nem lehet, hogy a református keresztyénség evangéliumi mértékét és igényét véka alá rejtjük bármelyik szempontból. A spiritizmus ingoványai és láptüzei között az örök emberi transcedens szomjúság keresi a bizonyosságot. A református egyháznak lelkibb kell válnia és nem lehet, hogy a vasárnapi istentiszteleti alkalmak társadalmi jellegű összejövetelek színezetét vegyék föl és az egész egyházi életéről elsodorja a spirituális lehelletet az adminisztráció köde, érződjék minden egyházi nyilvánulásunkon a lelkiség mennyei illata. A nazarenizmus azért támadt, mert szerintük a történelmi egyházakban nem vették isteni és örök érvényű parancsoknak és tiltásoknak Isten törvényeit és parancsait.

A mozgalmakban rejlő részgazságokat kell teljes mértékben megvalósítanunk a gyülekezet életében, kielégíteni a hiányérzeteket. A szekták keletkezésével kapcsolatosan súlyos vádak érték a gyülekezet feje felett hangzó igehirdetést. Ez az igehirdetés biztosítja a közérthetően beszélő és egyszerű vallásos elmé-nyekkel dolgozó szektárius igehirdetés számára a könnyű diadalt. Az igehirdetésre és a lelkipásztor egyéni keresztyén életének követelményeire vonatkozólag különösen a pataki gyakorlati theol. professzor: *Szabó* Zoltán mondott megszívlelendő figyelmeztetéseket. A védelem általános formája, mivel a szekta a

gyülekezetet támadja, csakis gyülekezeti védelem lehet, részben a fokozott cura pastoralison s legfőképpen a misszió keresztyén.

Enyedy Andor és *Kovács* J. István előadásai mutattak rá, hogy a magyar református egyházból hiányzik a kifelé ható hódító, missziói erő. A magyar szektamozgalmak legnagyobb része külföldi nagy protestáns egyházaknak missziói törekvése, különösen a baptizmus és a methodizmus életében és éppen azért legjobb védelem a támadás. A magyar református keresztyénség tömegeiben mindaddig a római katolicizmusnak és a szektáknak szabad vadászterülete lesz, amíg a magyar református keresztyénségben is fel nem támad a missziói erő ezekkel a hatásokkal szemben. Az államsegélyes egyházpolitika az öngyilkos liberális felelőtlenség szirtjeire hajtotta egyházunkat, az önégegy forrásai elapadtak és ha egyszer elapadnak az államsegélyek forrásai is, beláthatatlan veszedelmek és megrázkódások várnak a magyar evangéliumi keresztyénségre. Az egyháztagság fogalmát revízió alá kell vennünk, be kell vezetnünk az önkéntes egyháztagságot. Erőssé és történelmi küldetésének teljesítésére képessé csak a teljes megújulás viheti református egyházunkat. Mindenekelőtt azonban a kapkodó belmisszió helyett egységes terv szerint dolgozót, megalkuvást nem ismerő misszióra van szükség, amelyik missziói területnek tekint minden területet, amelyik kívül esik a református keresztyénség határain.

„Tudósok vallása“ címen egy angol munka jelent meg Londonban. A könyv szerzője több, mint 200 tudóstól kért és kapott választ az Isten létére vonatkozólag nekik feladott kérdéseire. Ez a 200 tudós tagja az angol „Royal Socyety“-nek, amely a legnagyobb tudós társaság Nagybritanniában. A feladott kérdésekre beérkezett feleleteket a következőkben közölhetjük:

1. Kérdés. *Hisz-e Ön egy lelki hatalom létezésében?* Iggennel válaszolt 124, nemmel 13. Választ nem adott, vagy nem világos: 66.

2. Kérdés. *Hisz-e, hogy az ember bármely módon felelős szabad akaratáért?* Igen: 173, nem: 7. Választ nem adott vagy nem világos: 20.

3. Kérdés. *Tagadja-e a tudomány az Isten létét úgy, ahogy azt Krisztus tanította?* Nem: 103, igen: 26. Választ nem adott vagy nem világos: 71.

4. Kérdés. *Hisz-e, hogy az emberi élet tovább folyik a test halála után?* Igen: 47, nem: 14. Semmi vagy nem világos választ adott: 112.

5. Kérdés. *Gondolja-e, hogy a tudomány fejlődése kárhozó volt a vallásos életre?* Igen: 74, nem: 20. Semmi vagy nem világos: 90.

A zsidók arányszáma Németországban sokkal kevesebb, mint általában hiszik. Népszámlálás Németországban 1925 óta nem volt, a legközelebbit a most következő nyárra tervezik. Ennek ellenére persze van elég támpont a Németországban élő zsidók körülbelüli számának megállapítására. A statisztikusok kimutatása szerint 1930-ban körülbelül 537.000 zsidó élt a német birodalomban. Mivel a Németország összlakossága valamivel több, mint 64.000.000, a zsidók arányszáma a némebirodalomban 0,9 százalék. A lakosság 64 százaléka evangélikus, 32 százaléka katolikus. Aránylag legtöbb zsidó Berlinben él, ahol 1925-ben 172.000 zsidót számoltak össze. Ez Berlin lakosságának körülbelül 4 százalékát teszi ki. Statisztikai kimutatások

szerint a németországi zsidóság lassan, de feltartóztatlanul kihál. A mogyarázata ennek az, hogy a zsidóknál a születések száma a legkisebb, míhez hozzájárulnak nagyban a vegyes házasságok, miután a statisztika szerint négy vegyes házasságból született gyermek közül három keresztyén lesz és csak egy marad meg zsidónak.

És ezt a folyamatot a bevándorlás nem változtatja meg. A keleti zsidó bevándorlást Németország mindig igyekezett korlátozni, de ezek a néprétegek amugy sem mutatnak nagy hajlandóságot a Németországban való letelepedéshez, hanem inkább számukra gazdaságilag kedvezőbb, távolabb fekvő országok felé törekednek.

Kínában 1834-ben, tehát közel 100 esztendeje állították fel az első missziói kórházat Kantonban. Ma kb. 250 missziói kórház működik, 714 orvos dolgozik a kórházakban, akik közül 400 kínai, 956 ápolónő közül 243 való a nyugati országokból. Több mint egymillió beteget ápolnak évenként ezekben a kórházakban.

A holland szociáldemokrata párt elhatározta, hogy a párhelyiségekben eltiltja az alkoholt és a nyomtatványokba alkoholhirdetést felvenni nem szabad.

Hogy milyen fegyverkezési örület folyik ma a világon és mennyire virágzik a nagy, hatalmas fegyveripar, legjobban bizonyítja a Schneider-Creuzot Művek mérlege, amely szerint 25 percent nyereséget fizet ki a vállalat részvényeseinek.

A chicagói vilákiállításán lesz egy Pantheon, melynek alapkövét ez év elején tették le minden ismert vallás képviselőinek a jelenlétében. Egy zsidó rabbi mondta a megnyitó imádságot, az episkopális egyház egyik püspöke tartott beszédet, az Údvhadserege zenekara játszott. Az épület 75.000 dollárba került.

A Spanyol Evangéliumi Szövetség Madridban tartott konferenciáján minden protestáns felekezett részt velt és kifejezést nyert az az óhajítás, hogy az evangéliumi egyházak egyesüljenek Spanyolországban „Spanyol Evangéliumi Egyház“ név alatt.

A feketicsli (Jugoszlávia) asszonyok miként a multban, úgy az idén is minden pénteken összejöttek az ottani református árvaházban és a kis árvák ruháit kijavították, megföldöztek Ezenfelül otthon is egész télen kötötték az árvák részére a harisnyákat.

„Sztalin létrája“ címen jelent meg az Oroszország mélységeibe bevilágító könyv, melyet Elias Tobenkin írt, aki évekig élt Oroszországban, mint több külföldi nagylap tudósítója.

Ebben a könyvben foglalt adatok azt bizonyítják, hogy Oroszország olyan mértékben és olyan módszerekkel készülődik a legközelebbi háborúra, amelyek nemcsak Európa, de az egész eddigi világiörténelem előtt ismeretlenek.

Oroszország megteremtette az asszony és gyermekkatona típusát. Ez azt jelenti, hogy a legközelebbi háborúban nemcsak az orosz férfiak, hanem Oroszország egész lakossága, nők és gyermekek is hadbavonulnak.

Oroszországnak ezidőszerint hatvanmillió gyermeke van, akik még nem töltötték be tizenhetedik életévüket. Ezt a hatvanmillió gyermeket már most katonai szellemben, katonai kiképzéssel nevelik és ez a szám nagyobb, mint akár Franciaország, akár Anglia egész lakossága. Valamennyi orosz alattvaló, akár férfi, akár nő, a tizedik és ötvenedik életév között katonai kiképzésben részesül, részben frontmögött, de nagyjórészt frontszolgálatra. Minden gyárnak külön katonai gyakorlótere van, amelyek a sportpályákat helyettesítik a legkisebb faluban is működik az úgynevezett „védelmi ház“, amely kisebb fegyverraktárral rendelkezik. Az egész Oroszország lövészegyesületekkel van behálózva. Állami hiválnokok, a gyárak és bankok alkalmazottai rendszeres gyakorlatokat végeznek gázmaszkokkal, Száz-

húszezer ember csak azzal foglalkozik, hogy a hatalmas Szovjet-Unió minden zugában ellenőrizze a katonai kiképzést, amely az iskolai neveléssel is a legszorosabb összefüggésben van. Az orosz kormány szigorúan előírja, hogy úgy az egyetemeken, mint az elemi és középiskolákban minden hallgató és tanuló olyan katonai készségről tegyen bizonyosságot, amely elegendő arra, hogy bármely pillanatban hadbavonulhasson. Már az elemi iskolákban kezdik tanítani a legfontosabb védelmi problémákat és a tantárgyak között első helyen szerepel a vöröshadsereg történelme. A tankönyveknek nersze gondjuk van rá, hogy ez a történelem hősi fényben álljon. A tanórákon a lövészárok mint geometriai ábra szerepel. Vegytani órán legtöbb szó esik a gázokról és a gázok elleni védekezésről. A neveiési népbiztos rendeletet bocsátott ki, hogy azok a tanítók és tanárok, akik a háború problémáját a legkisebb mértékben lebecsülik, méltatlanok katedrájukhoz. Azt pedig már tudjuk, hogy a mai Oroszországban mit jelent „méltatlannak“ lenni valamely szovjeteszméhez. A tanítóknak minden tantárgyat olyan módon kell előadni, amely alkalmas a növendékek hazafias lelkesedésének felkeltésére. Minden gyermeknek lelkébe kell vésní, hogy a háború holnap vagy holnapután kitörhet.

Tobenkin résztvett egy iskolai kiránduláson. Kint a szabadban játék helyett a gyermekek kórusban feleltek a következő kérdésekre:

— Hogyan intéződött el a kelet-kínai vasutak körül felmerült vita?

A nyolc-tízéves növendékek vékony gyerekhangon, kórusban felelték:

— A kelet-kínai vasutak vitája békésen intéződött el?

— Ok ez arra, hogy most már ne gondoljunk a háborúra? — kérdezte a tanító.

— Nem! — zúgott a gyerekkórus.

— Míért nem?

— Mert mindenfelől ellenségekkel vagyunk körülvéve!

— Mit csináltak tehát, ha felnőtök?

— Beléptünk a vöröshadseregbe!

— Most pedig — adta ki a parancsot a tanító — mutassátok meg, hogyan kell masírozni egy századnak, hogy az ellenség észre ne vegye?

Nyolc éves orosz leánykák, búzavirág-kék szemmel, hajuk csenevész kis szöke varkocsba fonva, lélekzetüket visszafojtva, lábujjhegyen, nesztelen csapatban kezdtek vonulni, nehogy észrevegyék őket.

A középiskolákban már a katonai „egyéniséget“ is megkívánják. A tanulók olyan ipari kiképzésben részesülnek, amely szoros összefüggésben van a hadicélokkal. Így elsősorban érteniök kell a motorok kezeléséhez. A Vörös Kereszt és trénszolgálat szinte kivétel nélkül leányok és asszonyok kezébe van letéve.

A felnőtt lakosság katonai kiképzésével hatvanezer „katonai körzet foglalkozik“. Mindegyik körzetnek fegyver és másféle katonai felszerelés áll rendelkezésére. A rendes katonaság állandó érintkezést tart fenn a kiképzés alatt álló polgári elemekkel, amelyek otthonosan mozognak a kaszárnyákban. A vöröshadsereg oktatótisztakkal látja el ezeket a polgári alakulatokat és ha ezek a tisztak a civilek között katonai tehetséget fedeznek fel, azonnal katonaiskolába küldik magasabb kiképzésre. A szomszédos városok egymás között katonai versenyeket rendeznek, ahol a győzteseket értékes díjakkal jutalmazzák. Az atlétikai versenyek mintájára vannak aztán kerületi és országos versenyek is. A polgári tömegek kiképzése nem csupán a gyalogsági és gépfegyverek kezelésére terjed ki, hanem megfelelő arányban képeznek ki közülök hadipilótákat, tanksofőröket és gázgépkészítőket.

Szovjet-Oroszország területén minden gyár, minden kereskedelmi vagy iparvállalat, minden bányá vagy malom, minden állami vezetés alatt álló földbirtok kisebb vagy nagyobb katonai körzetet alkot. Tobenkin azt írja, hogy az utolsó tíz hónapban, amit Moszkvában töltött, délután négy és hét között a moszkvai uccák kövezetén katonai csapatokban felvonuló férfiak

és asszonyok tömege dübörgött. Civilruhás munkások és hivatalnokok voltak, de mindegyiknek, még az asszonyoknak és leányoknak is fegyver húzta a vállát. Az óriás Oroszország egyik végétől a másikig, a napnak ugyanabban az órájában ugyanazokat a katonai gyakorlatokat végzi az egész lakosság.

A legutolsó két esztendőről még nincs statisztika, de 1930-ban már közel negyedmillió orosz asszony részesült szabályos katonai kiképzésben, köztük ötvenötezer a gyalogsági és gépfegyverek kezelését is megtanulta. Több mint tízezer a háborús kémiai tanfolyamot végezte el, ugyancsak ezekre rúg azoknak az orosz nőknek a száma, akik az aviatikához és a nehéztűzér-séghez kerültek. Szentpéterváron van egy híres asszony század, amely a drótvágóollók kezelésében vezet, Moszkvában pedig egy egész asszonyezred kizárólag a hadítávírást és a telefonálást gyakorolja. Katonai erények dolgában ezidő szerint a tomszki és krasznajarszki asszonyregimentek járnak elől. Omszkban egy katonai iskola női lövésztanítót képez ki, akiknek az a hivatásuk, hogy Szibéria és Mongólia asszonyait kiképzésük után férfiszázadokba osztják be, egy ilyen vegyesszázadban harminc százalék az asszony és hetven százalék a férfi.

Annak szemléltetésére, hogy a háborús készülődés mennyire átítatja az egész orosz életet, Tobenkin elmondja, hogyha egy orosz paraszt bemegy egy boltba és például vedret akar venni, kincstári vedret kap, vagyis ugyanolyat, amilyet a katonák használnak. Ha csizmát kér, katonai csizmát kap. Más már nincs is. Sőt a civilruhák is a katonai uniformisok mintájára vannak szabva. A traktorok, gőzekék és cséplőgépek úgy vannak gyártva, hogy kevés átalakítással könnyen hadicélokra legyenek felhasználhatók.

* * *

Tobenkinnek igaza van. Sztalin az égnek támasztotta a létráját. De az is bizonyos, hogy ez a létra nem az égbe, hanem a pokolba vezet.

A nagyváradi református Egyházközség folyó évi március hó 1-én adta át a forgalomnak egyelőre 10 személyre berendezett iparostanonc otthonát.

Németországból 3 millió márká ment 1931-ben mint misszió adomány a pogány országokba. Ugyanabban a nehéz esztendőben a német nép 11 milliányi összeget fizetett ki Franciaországnak — ajakruzsra.

Olaszországban a kormány erkölcsi okokból megtiltotta a szépségkirálynő választást és azok, akik ilyen választást rendeznek szigorú büntetés alá esnek.

Ukrainának lengyelországi részében a megindult reformáció már kezd megszilárdulni. A mozgalomnak van egy református és egy lutheránus később keletkezett ága. Az ukrán evangéliumi mozgalomba 39 gyülekezet tartozik: 21 református, 8 lelkéssel és 18 evangélikus 5 lelkéssel. 20 ukrán ifjú teológus készül a lelkészi hivatásra. A református gyülekezetek a múlt év őszén a lengyelországi református egyházzal egyesültek, amely most tehát német, lengyel, cseh és ukrán gyülekezeteket foglal magába. Ukrán református testvéreink sok nehézségekkel küzdenek, mert sok az aratni való és kevés a munkás. A németországi és különösen a svájci reformátusok támogatják őket. Az új református gyülekezetnek első sorban egy új bibliafordításra, énekeskönyvre és a Heidelbergi Kátéra volna szüksége. Az új bibliát a Brit és Külföldi Biblia Társulattól várják, a Heidelbergi Kátét, melyet az elberfeldi „Reformiertes Predigerseminar”-ban tanul ukrán teológus fordított le, a német reformátusok szeretnék kiadni.

Magyarországon öt magyar pilótánő hasítja gépevel a levegőt.

„Miért nem jár az intelligencia templomba” ezt a körkérdést adta fel egyik budapesti lapírónk olvasóinak. Már hetek óta közli a beérkezett válaszokat, melyek különböző szempontból világítják meg a kérdést és különböző elgondolás alapján adják meg a választ. Legtöbb válasz a templomba nem járás okául a lelkészeket jelöli meg. Mi ezzel kapcsolatban leközlünk „Magvető” c. jugoszláv lapírónk nyomán egy amerikai újságíró által, a lelkészek bűneiről készített összeállítást.

Ha a lelkész éienk, akkor ideges; nyugodt, akkor lusta; ha ősz a haja, már nagyon öreg, ha fiatal, akkor hiányzik a tapasztalata. Ha valami újítást akar, foradalmár, ha őrzi a tradíciót, nincs benne vállalkozási szellem. Ha jegyzetei alapján tartja prédikációját, unalmas, de ha nem csinál jegyzetet akkor fejtületes. Ha beszéd közben gesztikulál, színész; ha nem gesztikulál akkor, tuskó. Ha jó hangja van: ordít, ha nincs: egyhanguan beszél. Ha dolgozó szobájában marad, hogy dolgozzék, úgy jobban tenné, ha gyülekezete tagjainak életével törődne. Ha az utcán találkozna vele, akkor mindenesetre hasznosabb volna, ha sétálgatás helyett a szobájában alaposan előkészítve a beszédére. Ha a gyülekezeti tagokat meglátogatja, mert nem járnak az istentiszteletre: kémkedik. Ha felkeresi a szegényeket: szocialistát játszik. Ha elmegy a gazdagokhoz: előkelősködik.

Az Egyesült Államokban olyan nagy a nyomor, hogy a hivatalos kimutatás szerint a nők az elmúlt évben 560 millió, tehát naponként másfél millió dollárt költöttek szépítőszerre.

A pilseni Skoda-művek ezidő szerint 6000 munkást foglalkoztatnak, de a közeljövőben 9000-re egészítik ki a munkáslétszámot. A gyárhoz egyre érkeznek újabb és újabb megrendelések. Lengyelország most rendelt meg 250 millió csehkorona értékű hadianyagot és ezenkívül még két állam juttatott a gyárnak nagyobb megrendelést. A Skoda-gyár vezetősége ugyanakkor, mikor egyre nagyobb arányú fegyvergyártásra rendezkedik be, bizonyára jóleső érzéssel olvassa az államférfiak kijelentéseit, amely szerint nem lesz háború...

A Roosevelt-éra sok forradalmi újítása között első helyen áll, hogy az Egyesült Államok létezése óta először került nőminiszter egy fontos, talán a legfontosabb, a munkaügyi tárca birtokába. Neve Miss Frances Perkins, aki évtizedek óta egyik elismerten legkiválóbb szakértője a munkaügyeknek.

A magyarországi tiszánineni református Egyházkerületben a husvétii ünnepek alkalmával az egyházközségeknél begyűlt perselypénzek a *theológiai internátus* céljait szolgálták. Milyen szép lenne, ha ez a példa a mi Egyházkerületünkben is követésre találna.

A szegedi református egyházközség folyó évi szeptember hó 1-től kezdődőleg 10—12 személyes egyetemi és főiskolai internátus megnyitását határozta el.

A német birodalmi hadügyminiszterium elrendelte, hogy minden katona külön nyolcnapos szabadságra tarthat igényt, ha ezt az időt valamelyik *evangélisták tábora*ban tölti.

A szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.